

Bruxelles, 18. travnja 2018.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2018/0092 (NLE)

7959/18
ADD 9

WTO 63
SERVICES 12
COASI 80

PRIJEDLOG

Od:	Glavni tajnik Europske komisije, potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Za:	g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2018) 193 final - ANNEX 4 - PART 2/3
Predmet:	PRILOG Prijedlogu odluke Vijeća o potpisivanju, u ime Europske unije, Sporazuma o gospodarskom partnerstvu između Europske unije i Japana

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2018) 193 final - ANNEX 4 - PART 2/3.

Priloženo: COM(2018) 193 final - ANNEX 4 - PART 2/3

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 18.4.2018.
COM(2018) 193 final

ANNEX 4 – PART 2/3

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

**o potpisivanju, u ime Europske unije, Sporazuma o gospodarskom partnerstvu između
Europske unije i Japana**

PRILOG II.

REZERVE KOJE SE ODNOSU NA BUDUĆE MJERE

Raspored za Europsku uniju

Uvodne napomene

1. U rasporedu za Europsku uniju na temelju članaka 8.12. i 8.18. utvrđene su rezerve koje je donijela Europska unija u pogledu budućih mjera koje nisu u skladu s obvezama iz sljedećih članaka:
 - (a) članak 8.7. ili članak 8.15.;
 - (b) članak 8.8. ili članak 8.16.;
 - (c) članak 8.9. ili članak 8.17.;

(d) članak 8.10.; ili

(e) članak 8.11.

2. Rezervama određene stranke ne dovode se u pitanje prava i obveze stranaka na temelju GATS-a.

3. Sve rezerve sadržavaju sljedeće elemente:

(a) „sektor”: odnosi se na opći sektor za koji se rezerva donosi;

(b) „podsektor”: odnosi se na posebni sektor za koji se rezerva donosi;

(c) „industrijska klasifikacija”: odnosi se, gdje je to primjenjivo, na djelatnost obuhvaćenu rezervom u skladu s CPC-om, ISIC Rev. 3.1 ili kako je izričito drukčije opisano u rezervi stranke;

(d) „vrsta rezerve”: navodi se obveza iz stavka 1. za koju se rezerva donosi;

(e) „opis”: utvrđuje se opseg sektora, podsektora ili djelatnosti koji su obuhvaćeni rezervom; i

(f) „postojeće mjere”: u cilju transparentnosti utvrđuju se postojeće mjere koje se primjenjuju na sektor, podsektor ili djelatnosti koji su obuhvaćeni rezervom.

4. Pri tumačenju rezerve uzimaju se u obzir svi elementi rezerve. Element „opis” ima prednost pred svim ostalim elementima.

5. Rezerva donesena na razini Europske unije primjenjuje se na mjeru Europske unije i države članice Europske unije na središnjoj razini te na mjeru vlade države članice Europske unije, osim ako je država članica Europske unije isključena na temelju rezerve. Rezerva koju je donijela država članica Europske unije primjenjuje se na mjeru vlasti na središnjoj, regionalnoj ili lokalnoj razini te države članice. Za potrebe rezerva u Belgiji središnjom razinom vlasti obuhvaćena je savezna vlast te vlasti regija i zajednica jer svaka od njih ima jednakovrijedne zakonodavne ovlasti. Za potrebe rezerva u Europskoj uniji i njezinim državama članicama regionalna razina vlasti u Finskoj znači Ålandski otoci.

6. Ovaj Raspored primjenjuje se samo na područja Europske unije u skladu s člankom 1.3. stavkom 1. točkom (a) i relevantan je samo u kontekstu trgovinskih odnosa između Europske unije i njezinih država članica s Japanom. On ne utječe na prava i obveze država članica koji proizlaze iz prava Europske unije.
7. Popis u nastavku ne obuhvaća mjere povezane s kvalifikacijskim zahtjevima i postupcima, tehničkim normama te zahtjevima i postupcima za izdavanje dozvola ako one ne ograničavaju pristup tržištu ili nacionalni tretman u smislu članaka 8.7., 8.8., 8.15. i 8.16. Te mjere (npr. potreba pribavljanja dozvole, obveze univerzalne usluge, potreba priznanja kvalifikacija u reguliranim sektorima, potreba polaganja posebnih ispita, uključujući jezične ispite, te svi nediskriminirajući zahtjevi prema kojima se određene djelatnosti ne smiju izvršavati u zaštićenim zonama ili područjima) primjenjuju se u svakom slučaju, čak i ako nisu navedene.

8. Podrazumijeva se da za Europsku uniju obveza odobravanja nacionalnog tretmana ne podrazumijeva obvezu proširenja tretmana odobrenog u državi članici na fizičke ili pravne osobe iz Japana u skladu s UFEU-om ili bilo kojom mjerom donesenom u skladu s tim Ugovorom, uključujući njezinu provedbu u državama članicama, na sljedeće:
- i. fizičke osobe ili osobe s boravištem u državi članici Europske unije; ili
 - ii. pravne osobe koje su osnovane ili organizirane na temelju prava druge države članice ili Europske unije i čije se registrirano sjedište, središnja uprava ili glavno mjesto poslovanja nalazi u državi članici Europske unije.

Takav nacionalni tretman odobrava se pravnim osobama koje su osnovane ili organizirane na temelju prava države članice ili Europske unije i koje imaju sjedište, središnju upravu ili glavno mjesto poslovanja u državi članici Europske unije, uključujući osobe koje su u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba iz Japana.

9. Za potrebe ovog Rasporeda, „ISIC Rev. 3.1” znači Međunarodna standardna industrijska klasifikacija svih gospodarskih djelatnosti kako je utvrđena u Statističkom uredu Ujedinjenih naroda, Statistički dokumenti, serija M, br. 4, ISIC Rev. 3.1, 2002.
10. Podrazumijeva se da se nediskriminirajućim mjerama ne ograničava pristup tržištu u smislu članaka 8.7. i 8.15. za sljedeće:
 - (a) mjera kojom se zahtijeva odvajanje vlasništva nad infrastrukturom od vlasništva nad robom ili uslugama koje se pružaju tom infrastrukturom radi osiguranja poštenog tržišnog natjecanja, primjerice u području energetike, prometa i telekomunikacija;
 - (b) mjera kojom se ograničava koncentracija vlasništva radi osiguranja poštenog tržišnog natjecanja;
 - (c) mjera kojom se nastoji osigurati očuvanje i zaštita prirodnih resursa i okoliša, uključujući ograničenje dostupnosti, broja i opsega dodijeljenih koncesija te određivanje moratorija ili zabrane;
 - (d) mjera kojom se ograničava broj dodijeljenih odobrenja zbog tehničkih ili fizičkih ograničenja, na primjer telekomunikacijskih spektara i frekvencija; ili

- (e) mjera kojom se zahtijeva da određeni postotak dioničara, vlasnika, partnera ili direktora poduzeća mora biti kvalificiran ili se baviti određenim zanimanjem kao što su odvjetnici ili računovođe.
11. Mjere koje utječu na kabotažu u uslugama pomorskog prijevoza nisu navedene u ovom Rasporedu jer su isključene iz područja primjene poglavlja 8. odjeljka B, u skladu s člankom 8.6. stavkom 2. točkom (a), odnosno poglavlja 8. odjeljka C, u skladu s člankom 8.14. stavkom 2. točkom (a).
12. Na popisu rezervi u nastavku upotrebljavaju se sljedeće pokrate:
EU	Europska unija, uključujući sve njezine države članice
AT	Austrija
BE	Belgija
BG	Bugarska
CY	Cipar
CZ	Češka
DE	Njemačka
DK	Danska
EE	Estonija
EL	Grčka
ES	Španjolska

FI	Finska
FR	Francuska
HR	Hrvatska
HU	Mađarska
IE	Irska
IT	Italija
LT	Litva
LU	Luksemburg
LV	Latvija
MT	Malta
NL	Nizozemska
PL	Poljska
PT	Portugal
RO	Rumunjska
SE	Švedska
SI	Slovenija
SK	Slovačka
UK	Ujedinjena Kraljevina

Popis rezervi:

Rezerva br. 1 – Svi sektori

Rezerva br. 2 – Profesionalne usluge – pravne usluge

Rezerva br. 3 – Profesionalne usluge – zdravstvene usluge i maloprodaja farmaceutskih proizvoda

Rezerva br. 4 – Poslovne usluge – usluge istraživanja i razvoja

Rezerva br. 5 – Poslovne usluge – usluge poslovanja nekretninama

Rezerva br. 6 – Poslovne usluge – usluge najma ili zakupa

Rezerva br. 7 – Poslovne usluge – usluge agencija za naplatu i usluge kreditnog izvješćivanja

Rezerva br. 8 – Poslovne usluge – usluge posredovanja

Rezerva br. 9 – Poslovne usluge – usluge zaštite i istražne usluge

Rezerva br. 10 – Poslovne usluge – ostale poslovne usluge

Rezerva br. 11 – Telekomunikacije

Rezerva br. 12 – Građevinarstvo

Rezerva br. 13 – Usluge distribucije
Rezerva br. 14 – Usluge obrazovanja
Rezerva br. 15 – Usluge u području okoliša
Rezerva br. 16 – Financijske usluge
Rezerva br. 17 – Zdravstvene i socijalne usluge
Rezerva br. 18 – Turističke usluge i usluge povezane s putovanjima
Rezerva br. 19 – Rekreativne, kulturne i sportske usluge
Rezerva br. 20 – Usluge prijevoza i pomoćne usluge prijevoza
Rezerva br. 21 – Poljoprivreda, ribolov i vode
Rezerva br. 22 – Djelatnosti povezane s energetikom
Rezerva br. 23 – Ostale usluge koje nisu drugdje uključene

Rezerva br. 1 – Svi sektori

Sektor:	Svi sektori
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Tretman najpovlaštenije nacije Viša uprava i upravni odbori Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama
Opis:	

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Komercijalna prisutnost

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

EU: Usluge koje se smatraju javnim komunalnim uslugama na nacionalnoj ili lokalnoj razini mogu podlijevati javnim monopolima ili isključivim pravima dodijeljenima privatnim subjektima.

Javne komunalne usluge postoje u sektorima kao što su povezane usluge znanstvenog i tehničkog savjetovanja, usluge istraživanja i razvoja u društvenim i humanističkim znanostima, usluge tehničkog ispitivanja i analize, usluge u području okoliša, zdravstvene usluge, usluge prijevoza te pomoćne usluge u svim vrstama prijevoza. Isključiva prava za takve usluge često se dodjeljuju privatnim subjektima, primjerice subjektima koji imaju koncesije javnih tijela, podložno određenim obvezama u pogledu usluga. S obzirom na to da javne komunalne službe često postoje i na razini nižoj od središnje, detaljan i iscrpan popis na razini pojedinih sektora ne bi bio praktičan. Ova se rezerva ne primjenjuje na telekomunikacijske usluge te na računalne i srodne usluge.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FI**: Na fizičke osobe koje nemaju regionalno boravište na Ålandskim otocima i pravne osobe primjenjuju se ograničenja u pogledu prava na stjecanje i posjedovanje nekretnina na Ålandskim otocima bez dopuštenja nadležnih tijela Ålandskih otoka. Na fizičke osobe koje nemaju regionalno boravište na Ålandskim otocima i sva poduzeća primjenjuju se ograničenja u pogledu prava na poslovni nastan i obavljanje gospodarskih djelatnosti bez dopuštenja nadležnih tijela Ålandskih otoka.

Postojeće mjere:

FI: Ahvenanmaan maanhankintalaki (Zakon o stjecanju zemljišta na Ålandskim otocima) (3/1975), odjeljak 2.; i
Ahvenanmaan itsehallintolaki (Zakon o autonomiji Ålandskih otoka) (1144/1991),
odjeljak 11.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata, viša uprava i upravni odbori:

U **FR:** Vrste poslovnog nastana – u skladu s člancima L151-1 i R153-1 financijskog i monetarnog zakonika, strana ulaganja u Francuskoj u sektore navedene u članku R153-2 financijskog i monetarnog zakonika podliježu prethodnom odobrenju ministra gospodarstva.

Postojeće mjere:

FR: Financijski i monetarni zakonik, članci L151-1 i R153-1.

U pogledu liberalizacije ulaganja – nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori:

U **FR**: Vrste poslovnog nastana – ograničenje stranih udjela u nedavno privatiziranim društvima na promjenjivi iznos vlasničkog kapitala koji se nudi javnosti, a koji utvrđuje francuska vlada na pojedinačnoj osnovi. Za obavljanje određenih komercijalnih, industrijskih ili obrtničkih aktivnosti potrebno je posebno odobrenje ako glavni direktor nema trajnu boravišnu dozvolu.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

U **HU**: Komercijalna prisutnost može biti u obliku društva s ograničenom odgovornošću, dioničkog društva ili predstavništva. Početni ulazak na tržište u obliku podružnice dopušten je samo za financijske usluge.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BG**: Određene gospodarske djelatnosti povezane s iskorištavanjem ili korištenjem državne ili javne imovine podliježu dodjeli koncesija u skladu s odredbama Zakona o koncesijama.

Komercijalna društva u kojima država ili općina drži udio u kapitalu veći od 50 posto ne mogu izvršavati transakcije u svrhu prodaje dugotrajne imovine društva, sklapati ugovore o stjecanju udjela, zakupu, zajedničkim djelatnostima, kreditu, osiguranju potraživanja ni preuzimati obveze na temelju mjenica bez ovlaštenja ili dopuštenja Agencije za privatizaciju ili drugih državnih ili regionalnih tijela, ovisno o tome koje je tijelo nadležno. Ova se rezerva ne primjenjuje na rudarstvo i vađenje jer se na njih primjenjuje posebna rezerva u Prilogu I. Priloga 8.-B Rasporedu za Europsku uniju.

U IT: Vlada može izvršavati određene posebne ovlasti u društvima koja posluju u području obrane i nacionalne sigurnosti i koja se bave određenim djelatnostima od strateške važnosti u području energetike, prometa i komunikacija. To se odnosi na sve pravne osobe koje se bave djelatnostima od strateške važnosti u području obrane i nacionalne sigurnosti, a ne samo na privatizirana društva.

Ako postoji prijetnja ozbiljne ugroze ključnih interesa obrane i nacionalne sigurnosti, vlada ima sljedeće ovlasti:

- i. uvesti posebne uvjete za kupnju dionica;

- ii. uložiti veto na donošenje odluka koje se odnose na posebne radnje, primjerice prijenose, spajanja, razdvajanja i promjene djelatnosti; ili
- iii. odbiti stjecanje dionica ako kupac želi steći razinu udjela u kapitalu kojom bi se mogli ugroziti interesi obrane i nacionalne sigurnosti.

Predmetno društvo mora obavijestiti ured predsjednika vlade o svim odlukama, aktima i transakcijama (npr. prijenosi, spajanja, razdvajanja, promjene djelatnosti ili ukidanja) koji se odnose na stratešku imovinu u područjima energetike, prometa i komunikacija. Osobito je obvezno obavijestiti o stjecanjima od strane fizičkih ili pravnih osoba koje nisu iz Europske unije, a kojima te osobe preuzimaju kontrolu nad društvom.

Predsjednik vlade može izvršavati sljedeće posebne ovlasti:

- i. uložiti veto na svaku odluku, akt i transakciju koja predstavlja iznimnu prijetnju ozbiljne ugroze javnog interesa u pogledu sigurnosti mreža i opskrbe te upravljanja njima;
- ii. uvesti posebne uvjete radi jamčenja javnog interesa; ili
- iii. odbiti stjecanje u iznimnim okolnostima u kojima su ugroženi ključni državni interesi.

Zakonom su utvrđeni kriteriji na temelju kojih se ocjenjuju stvarne ili iznimne prijetnje te uvjeti i postupci izvršenja posebnih ovlasti.

Postojeće mjere:

IT: Zakon 56/2012 o posebnim ovlastima u društvima koja obavljaju djelatnost u području obrane i nacionalne sigurnosti te energetike, prometa i komunikacija; i

Dekret predsjednika vlade DPCM 253 od 30. studenoga 2012. kojim se definiraju djelatnosti od strateške važnosti u području obrane i nacionalne sigurnosti.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata, viša uprava i upravni odbori:

U **LT:** Društva od strateške važnosti za nacionalnu sigurnost koja na temelju prava vlasništva moraju pripadati državi (udio kapitala koji mogu držati privatne nacionalne ili strane osobe u skladu s nacionalnim sigurnosnim interesima, s obzirom na ulaganja u poduzeća, sektore i objekte od strateške važnosti za nacionalnu sigurnost, te postupci i kriteriji za utvrđivanje usklađenosti potencijalnih nacionalnih ulagatelja i potencijalnih sudjelujućih društava itd.).

Postojeće mjere:

LT: Zakon o društvima i objektima od strateške važnosti za nacionalnu sigurnost i drugim društvima važnima za jamčenje nacionalne sigurnosti u Republici Litvi od 10. listopada 2002. br. IX-1132 (kako je zadnje izmijenjen 30. lipnja 2016. Zakonom br. XII-1272).

U pogledu liberalizacije ulaganja – nacionalni tretman i viša uprava i upravni odbori:

U **SE:** Diskriminirajući uvjeti za osnivače, višu upravu i upravne odbore kada se u švedsko zakonodavstvo uključe novi oblici pravnog udruživanja.

(b) Stjecanje nekretnina

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori:

U **HU:** Stjecanje državne imovine.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **HU**: Stjecanje obradivog zemljišta od strane stranih pravnih osoba i fizičkih osoba nerezidenata, uključujući postupak odobrenja za stjecanje obradivog zemljišta.

Postojeće mjere:

HU: Zakon CXXII. iz 2013. o trgovini poljoprivrednim i šumskim zemljištem (poglavlje II. (stavci 6.–36.) i poglavlje IV. (stavci 38.–59.)); i

Zakon CCXII. iz 2013. o prijelaznim mjerama i određenim odredbama povezanim sa Zakonom CXXII. iz 2013. o trgovini poljoprivrednim i šumskim zemljištem (poglavlje IV. (stavci 8.–20.)).

U **LV**: Stjecanje ruralnog zemljišta od strane državljana Japana ili treće zemlje, uključujući postupak odobrenja za stjecanje ruralnog zemljišta.

Postojeće mjere:

LV: Zakon o privatizaciji zemljišta u ruralnim područjima, odjelci 28., 29. i 30.

U **SK:** Strana društva ili fizičke osobe ne mogu steći poljoprivredno i šumsko zemljište koje se nalazi izvan urbane zone općine kao ni neke druge vrste zemljišta (npr. prirodne resurse, jezera, rijeke, javne ceste itd.). U cilju transparentnosti, regulacija korištenja zemljišta predviđena Zakonom br. 44/1988 o zaštiti i iskorištavanju prirodnih resursa u trenutku potpisivanja ovog Sporazuma nije nesukladna mjera.

Postojeće mjere:

SK: Zakon br. 229/1991 o regulaciji vlasništva nad zemljištem i drugom poljoprivrednom imovinom;

Zakon br. 460/1992 Ustava Slovačke Republike;

Zakon br. 180/1995 o određenim mjerama za uređenje vlasništva nad zemljištem;

Zakon br. 202/1995 o deviznom poslovanju;

Zakon br. 503/2003 o povratu vlasništva nad zemljištima;

Zakon br. 326/2005 o šumama; i

Zakon br. 140/2014 o stjecanju vlasništva nad poljoprivrednim zemljištima.

U pogledu liberalizacije ulaganja – nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine
uslugama – pristup tržištu:

U **BG**: Strane fizičke i strane pravne osobe (među ostalim i preko podružnica) ne mogu steći vlasništvo nad zemljištem u Bugarskoj. Pravne osobe iz Bugarske sa stranim udjelom u vlasništvu ne mogu steći vlasništvo nad poljoprivrednim zemljištem. Strane pravne osobe i strani državljani s trajnim boravištem u inozemstvu mogu steći vlasništvo nad zgradama i vlasnička prava nad nekretninama (pravo upotrebe, pravo gradnje, pravo podizanja nadgradnje i pravo služnosti). Strani državljani s trajnim boravištem u inozemstvu, strane pravne osobe i društva u kojima strani udio osigurava većinu pri donošenju odluka ili onemogućuje donošenje odluka mogu steći prava vlasništva nad nekretninama u određenim geografskim regijama koje određuje Vijeće ministara podložno dobivanju odobrenja.

Postojeće mjere:

BG: Ustav Republike Bugarske, članak 22.;

Zakon o vlasništvu nad poljoprivrednim zemljištem i njegovoj upotrebi, članak 3.; i

Zakon o šumama, članak 10.

U **EE:** Izvan Europskoga gospodarskog prostora (EGP), fizičke ili pravne osobe iz zemalja koje nisu članice Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj mogu steći nepokretnu imovinu koja uključuje poljoprivredno i/ili šumsko zemljište samo uz odobrenje okružnoga guvernera i odobrenje općinskog vijeća te moraju na zakonom propisan način moći dokazati da će nepokretnu imovinu koju stječu, u skladu s njezinom namjenom, koristiti učinkovito, održivo i svrhovito.

Postojeće mjere:

EE: Kinnisasja omandamise kitsendamise seadus (Zakon o ograničenjima u pogledu stjecanja nepokretne imovine), poglavlja 2. i 3.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U LT: Sve mjere koje su u skladu s obvezama koje je preuzela Europska unija i koje se primjenjuju u Litvi u okviru GATS-a u pogledu stjecanja zemljišta. Postupci, uvjeti i ograničenja u pogledu stjecanja zemljišnih parcela utvrđuju se Ustavnim zakonom, Zakonom o zemljištu i Zakonom o stjecanju poljoprivrednog zemljišta. Međutim, lokalnim vlastima (općine) i drugim nacionalnim subjektima iz zemalja članica Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj i Organizacije sjevernoatlantskog ugovora koji obavljaju gospodarske djelatnosti u Litvi, koje su utvrđene ustavnim zakonom u skladu s kriterijima Europske unije i drugih integracija kojima se Litva pridružila, dopušteno je stjecanje vlasništva nad nepoljoprivrednim zemljišnim parcelama koje im trebaju za izgradnju i upotrebu zgrada i objekata potrebnih za njihove izravne djelatnosti.

Postojeće mjere:

LT: Ustav Republike Litve;

Ustavni zakon Republike Litve o provedbi članka 47. stavka 3. Ustava Republike Litve od 20. lipnja 1996., br. I-1392, kako je zadnje izmijenjen 20. ožujka 2003., br. IX-1381;

Zakon o zemljištu od 27. siječnja 2004., br. IX-1983; i

Zakon o stjecanju poljoprivrednog zemljišta od 24. travnja 2014., br. XII-854.

(c) Priznavanje

U pogledu liberalizacije ulaganja – nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – nacionalni tretman:

U EU-u: Direktive Europske unije o uzajamnom priznavanju diploma i drugih stručnih kvalifikacija primjenjuju se samo na građane Europske unije. Pravo pružanja zakonski uređene usluge stručnjaka u jednoj državi članici Europske unije ne daje pravo na pružanje te usluge u drugoj državi članici.

(d) Tretman najpovlaštenije nacije

U pogledu liberalizacije ulaganja – tretman najpovlaštenije nacije i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – tretman najpovlaštenije nacije:

EU: Osiguravanje različitog postupanja u skladu s bilo kojim međunarodnim ugovorima o ulaganjima ili drugim sporazumima o trgovini koji su na snazi ili potpisani prije datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.

EU: Osiguravanje različitog postupanja prema određenoj zemlji u skladu s postojećim ili budućim bilateralnim ili multilateralnim sporazumom kojim se:

- i. uspostavlja unutarnje tržište za usluge i ulaganja;
- ii. dodjeljuje pravo poslovnog nastana; ili
- iii. zahtijeva usklađivanje zakonodavstva u jednom gospodarskom sektoru ili više njih.

Unutarnje tržište za usluge i poslovni nastan znači područje bez unutarnjih granica u kojemu se jamči slobodno kretanje usluga, kapitala i osoba.

Pravo poslovnog nastana znači obvezu sadržajnog ukidanja svih prepreka poslovnom nastanu među strankama sporazuma o regionalnoj gospodarskoj integraciji stupanjem na snagu tog sporazuma. Pravo poslovnog nastana uključuje pravo državljana stranaka sporazuma o regionalnoj gospodarskoj integraciji na osnivanje i upravljanje poduzećima pod uvjetima koji su jednaki uvjetima koji su na temelju nacionalnog zakonodavstva propisani za državljane zemlje u kojoj se uspostavlja takav poslovni nastan.

Usklađivanje zakonodavstva znači sljedeće:

- i. ujednačavanje zakonodavstva jedne stranke sporazuma o regionalnoj gospodarskoj integraciji ili više njih sa zakonodavstvom druge stranke ili stranaka tog sporazuma; ili
- ii. uključivanje zajedničkog zakonodavstva u pravni poredak stranaka sporazuma o regionalnoj gospodarskoj integraciji.

Takvo ujednačavanje ili uključivanje provodi se tek od onog trenutka kad ga se uvede u pravni poredak stranke ili stranaka sporazuma o regionalnoj gospodarskoj integraciji i tek se tada smatra da je provedeno.

Postojeće mjere:

EU: Europski gospodarski prostor;

Sporazumi o stabilizaciji;

Bilateralni sporazumi između EU-a i Švicarske Konfederacije; i

Detaljni i sveobuhvatni sporazumi o slobodnoj trgovini.

EU: Osiguravanje različitog postupanja u pogledu prava poslovnog nastana državljanima ili poduzećima na temelju postojećih ili budućih bilateralnih sporazuma između sljedećih država članica Europske unije: BE, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL, PT, UK, te bilo koje od sljedećih zemalja ili kneževina: Andore, Monaka, San Marina i Države Vatikanskoga Grada.

U DK, FI i SE: Mjere koje poduzimaju Danska, Švedska i Finska u cilju promicanja nordijske suradnje, kao što su:

- i. financijska potpora projektima istraživanja i razvoja (Nordijski industrijski fond – *Nordic Industrial Fund*);
- ii. financiranje studija izvedivosti za međunarodne projekte (Nordijski fond za izvoz projekata – *Nordic Fund for Project Exports*); i

- iii. financijska pomoć trgovačkim društvima¹ koja upotrebljavaju tehnologiju za zaštitu okoliša (Nordijska korporacija za financiranje zaštite okoliša – *Nordic Environment Finance Corporation*).

Ovom rezervom ne dovodi se u pitanje isključenje javne nabave koju provodi neka stranka ili subvencije iz članka 8.12. stavaka 5. i 6. te članka 8.14. stavka 2. točaka (c) i (e).

U **PL**: Povlašteni uvjeti za poslovni nastan ili prekogranično pružanje usluga, što može uključivati ukidanje ili izmjene određenih ograničenja iz popisa rezervi koje se primjenjuju u Poljskoj, mogu se primijeniti u okviru ugovorâ o trgovini i plovidbi.

U **PT**: Zadržano pravo odustajanja od primjene uvjeta u pogledu državljanstva za obavljanje određenih djelatnosti i zanimanja fizičkih osoba koje pružaju usluge za zemlje u kojima je portugalski službeni jezik (Angola, Brazil, Kabo Verde, Gvineja Bisau, Mozambik te Sveti Toma i Princip).

¹ Primjenjuje se na istočnoeuropska društva koja surađuju s jednim nordijskim društvom ili više njih.

(e) Oružje, streljivo i vojni materijal

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije:

U EU-u: Proizvodnja ili distribucija oružja, streljiva i vojnog materijala ili trgovina njima. Ratni materijal ograničen je na bilo koji proizvod koji je namijenjen i izrađen isključivo za vojnu uporabu u vezi s ratovanjem ili obranom.

Rezerva br. 2 – Profesionalne usluge – pravne usluge

Sektor:	Profesionalne usluge – pravne usluge: usluge javnih bilježnika i sudskih izvršitelja, računovodstvene i knjigovodstvene usluge; revizorske usluge, usluge poreznog savjetovanja, arhitektonske usluge i usluge urbanističkog planiranja, inženjerske usluge te usluge integriranog inženjerstva
Industrijska klasifikacija:	Dio CPC-a 861, dio 87902, 862, 863, 8671, 8672, 8673, 8674, dio 879
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Viša uprava i upravni odbori
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Pravne usluge

EU, osim SE: Zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na pružanje usluga pravnog savjetovanja te izdavanja pravnih potvrda, dokumentacije i ovjeravanja koje pružaju pravnici kojima su povjerene javne funkcije, primjerice bilježnici, „huissiers de justice” ili drugi „officiers publics et ministériels”, te mjere koje se odnose na usluge koje pružaju sudski izvršitelji koje imenuje vlada službenim aktom (dio CPC-a 861, dio 87902).

U pogledu liberalizacije ulaganja – tretman najpovlaštenije nacije i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – tretman najpovlaštenije nacije:

U **BG**: Puni nacionalni tretman u pogledu osnivanja i upravljanja društvima te u pogledu pružanja usluga može se primijeniti samo na društva koja su osnovana u zemljama s kojima su sklopljeni odnosno s kojima će se sklopiti povlašteni sporazumi te na državljane tih zemalja (dio CPC-a 861).

U **LT**: Odvjetnici iz drugih zemalja mogu djelovati kao odvjetnici na sudu samo u skladu s bilateralnim sporazumima o pravnoj pomoći (dio CPC-a 861).

(b) Računovodstvene i knjigovodstvene usluge (CPC 8621 osim usluga revizije, 86213, 86219, 86220)

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **HU**: Prekogranično pružanje računovodstvenih i knjigovodstvenih usluga.

Postojeće mjere:

HU: Zakon C. iz 2000.; i

Zakon LXXV. iz 2007.

(c) Usluge revizije (CPC – 86211 i 86212 osim računovodstvenih i knjigovodstvenih usluga)

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – nacionalni tretman:

U **BG**: Neovisne financijske revizije moraju provoditi registrirani revizori koji su članovi Instituta ovlaštenih javnih računovođa. Podložno reciprocitetu, Institut ovlaštenih javnih računovođa dužan je registrirati revizorske subjekte iz Japana ili treće zemlje nakon što mu dostave dokaze o sljedećem:

- i. tri četvrtine članova upravljačkih tijela i registriranih revizora koji provode reviziju u ime subjekta ispunjuju uvjete istovjetne uvjetima za bugarske revizore te su uspješno položili ispite kojima su to potvrdili;
- ii. revizorski subjekt provodi neovisne financijske revizije u skladu s uvjetima za neovisnost i objektivnost; i
- iii. revizorski subjekt na svojem *web*-mjestu objavljuje godišnje izvješće o transparentnosti ili na istovjetan način ispunjuje uvjete za objavljivanje ako provodi revizije subjekata od javnog interesa.

Postojeće mjere:

BG: Zakon o neovisnoj financijskoj reviziji.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori:

U **CZ:** Samo poduzeće u kojem je najmanje 60 % udjela u kapitalu ili glasačkih prava rezervirano za državljane Češke ili država članica Europske unije može biti ovlašteno za obavljanje revizija u Češkoj.

Postojeće mjere:

CZ: Zakon od 14. travnja 2009. br. 93/2009 zb., o revizorima.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **UK:** Prekogranično pružanje revizorskih usluga.

Postojeće mjere:

UK: Zakon o trgovačkim društvima iz 2006.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **HU**: Prekogranično pružanje revizorskih usluga.

Postojeće mjere:

HU: Zakon C. iz 2000.; i

Zakon LXXV. iz 2007.

U **PT**: Prekogranično pružanje revizorskih usluga.

(d) Arhitektura i usluge urbanističkog planiranja (CPC 8674)

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **HR**: Prekogranično pružanje usluga urbanističkog planiranja.

Rezerva br. 3 – Profesionalne usluge – zdravstvene usluge i maloprodaja farmaceutskih proizvoda

Sektor:	Profesionalne zdravstvene usluge i maloprodaja farmaceutskih, medicinskih i ortopedskih proizvoda te ostale usluge koje pružaju farmaceuti
Industrijska klasifikacija:	CPC 63211, 85201, 9312, 9319, 93121
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata Viša uprava i upravni odbori
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

- (a) Medicinske i stomatološke usluge; usluge primalja, medicinskih sestara, fizioterapeuta, psihologa i paramedicinskog osoblja (CPC 63211, 85201, 9312, 9319, CPC 932)**

U **FI**: Pružanje svih profesionalnih javnih i privatnih zdravstvenih usluga, uključujući medicinske i stomatološke usluge, usluge primalja, fizioterapeuta i paramedicinskog osoblja te usluge psihologa, osim usluga koje pružaju medicinske sestre (CPC 9312, 93191).

Postojeće mjere:

FI: Laki yksityisestä terveydenhuollosta (Zakon o privatnoj zdravstvenoj zaštiti) (152/1990).

U **BG**: Pružanje svih profesionalnih zdravstvenih usluga, uključujući medicinske i stomatološke usluge, usluge medicinskih sestara, primalja, fizioterapeuta i paramedicinskog osoblja te usluge psihologa (CPC 9312, dio 9319).

Postojeće mjere:

BG: Zakon o medicinskim ustanovama, Zakon o profesionalnoj organizaciji medicinskih sestara, primalja te udruženih liječnika specijalista.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

U **UK**: Obavljanje liječničke djelatnosti u okviru sustava National Health Service podliježe planiranju zapošljavanja liječničkog osoblja (CPC 93121, 93122).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu i nacionalni tretman:

U **CZ, MT**: Pružanje svih profesionalnih zdravstvenih usluga, uključujući usluge koje pružaju djelatnici kao što su liječnici, stomatolozi, primalje, medicinske sestre, fizioterapeuti, paramedicinsko osoblje i psiholozi, te drugih povezanih usluga (CPC 9312, dio 9319).

Postojeće mjere:

CZ: Zakon br. 296/2008 zb., o zaštiti kvalitete i sigurnosti ljudskog tkiva i stanica namijenjenih za upotrebu u humanoj medicini („Zakon o ljudskom tkivu i stanicama”);
Zakon br. 378/2007 zb., o farmaceutskim proizvodima i o izmjeni određenih povezanih zakona (Zakon o farmaceutskim proizvodima);
Zakon 123/2000 zb., o medicinskim uređajima; i
Zakon 285/2002 zb., o darivanju, uzimanju i transplantaciji tkiva i organa te o izmjeni određenih zakona (Zakon o transplantaciji).

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU, osim NL i SE: Za pružanje svih profesionalnih zdravstvenih usluga, uključujući usluge koje pružaju djelatnici kao što su liječnici, stomatolozi, primalje, medicinske sestre, fizioterapeuti, paramedicinsko osoblje i psiholozi, obvezno je boravište. Te usluge mogu pružati samo fizičke osobe koje fizički borave na području Europske unije (CPC 9312, dio 93191).

U **BE, UK**: Prekogranično pružanje medicinskih i stomatoloških usluga, usluga primalja te usluga medicinskih sestara, fizioterapeuta, psihologa i paramedicinskog osoblja (dio CPC-a 85201, 9312, dio 93191, dodatno dio 85201 u BE).

U **UK**: Za pružatelje usluga koji fizički ne borave na državnom području Ujedinjene Kraljevine (dio CPC-a 85201, 9312, dio 93191).

(b) Veterinarske usluge (CPC 932)

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BG**: Veterinarske klinike mogu osnovati fizičke ili pravne osobe.

Bavljenje veterinarskim djelatnostima podliježe uvjetu u pogledu državljanstva države članice Europske unije ili EGP-a, dok je za ostale strane državljane obvezna trajna boravišna dozvola (obvezna je fizička prisutnost).

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE, LV**: Prekogranično pružanje veterinarskih usluga.

(c) Maloprodaja farmaceutskih, medicinskih i ortopedskih proizvoda te ostale usluge koje pružaju farmaceuti (CPC 63211)

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

EU, osim **EL, IE, LU, LT, NL i UK**: Ograničenje broja dobavljača kojima je dopušteno pružati određenu uslugu u određenoj lokalnoj zoni ili na određenom lokalnom području na nediskriminirajućoj osnovi kako bi se spriječila prekomjerna opskrba na područjima s ograničenom potražnjom. U tu bi se svrhu moglo provesti ispitivanje gospodarskih potreba, uzimajući u obzir čimbenike kao što su broj postojećih objekata i učinak na njih, prometna infrastruktura, gustoća naseljenosti te geografska rasprostranjenost.

EU, osim **BE**, **BG**, **CZ**, **EE** i **IE**: Naručivanje poštom moguće je samo iz država članica EGP-a, stoga je za maloprodaju farmaceutskih proizvoda i određenih medicinskih proizvoda široj javnosti u Europskoj uniji obvezan poslovni nastan u bilo kojoj od tih zemalja.

U **BE**: Naručivanje poštom dopušteno je samo za ljekarne otvorene javnosti, stoga je za maloprodaju farmaceutskih proizvoda i određenih medicinskih proizvoda široj javnosti obvezan poslovni nastan u Belgiji.

U **BG**, **EE** i **ES**: Zabranjeno je naručivanje farmaceutskih proizvoda poštom.

U **CZ**: Naručivanje poštom moguće je samo iz država članica Europske unije.

U **IE** i **LT**: Zabranjeno je naručivanje poštom farmaceutskih proizvoda koji se izdaju na recept.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FI**: Maloprodaja farmaceutskih proizvoda.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **SE**: Maloprodaja farmaceutskih proizvoda i osiguravanje farmaceutskih proizvoda za opću javnost.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **UK**: Prekogranična maloprodaja farmaceutskih, medicinskih i ortopedskih proizvoda te ostale usluge koje pružaju farmaceuti.

Postojeće mjere:

AT: Arzneimittelgesetz (Zakon o lijekovima), BGBl. br. 185/1983 kako je izmijenjen, §§ 57, 59, 59a; i

Medizinproduktegesetz (Zakon o medicinskim proizvodima), BGBl. br. 657/1996 kako je izmijenjen, § 99.

BE: Arrêté royal du 21 janvier 2009 portant instructions pour les pharmaciens; i Arrêté royal du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice des professions des soins de santé.

FI: Lääkelaki (Zakon o lijekovima) (395/1987).

SE: Zakon o trgovini farmaceutskim proizvodima (2009:336);

Uredba o trgovini farmaceutskim proizvodima (2009:659); i

Švedska agencija za medicinske proizvode donijela je dodatne propise, pojedinosti su dostupne na (LVFS 2009:9).

Rezerva br. 4 – Poslovne usluge – usluge istraživanja i razvoja

Sektor: Poslovne usluge – usluge istraživanja i razvoja

Industrijska
klasifikacija: CPC 851, 852, 853

Vrsta rezerve: Pristup tržištu

Nacionalni tretman

Odjeljak: Prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

U **RO**: U pogledu prekograničnog pružanja usluga istraživanja i razvoja.

Postojeće mjere:

RO: Vladina uredba br. 6 / 2011;

Uredba ministra obrazovanja i istraživanja br. 3548 / 2006; i

Vladina odluka br. 134 / 2011.

Rezerva br. 5 – Poslovne usluge – usluge poslovanja nekretninama

Sektor: Poslovne usluge – usluge poslovanja nekretninama

Industrijska
klasifikacija: CPC 821, 822

Vrsta rezerve: Pristup tržištu
Nacionalni tretman

Odjeljak: Prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

U **CZ** i **HU**: Prekogranično pružanje usluga poslovanja nekretninama.

Rezerva br. 6 – Poslovne usluge – usluge najma ili zakupa

Sektor: Poslovne usluge – usluge najma ili zakupa bez rukovatelja

Industrijska CPC 832

klasifikacija:

Vrsta rezerve: Pristup tržištu

Nacionalni tretman

Odjeljak: Prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

U **BE** i **FR**: Prekogranično pružanje usluga zakupa ili najma osobnih i kućanskih artikala bez rukovatelja.

Rezerva br. 7 – Poslovne usluge – usluge agencija za naplatu i usluge kreditnog izvješćivanja

Sektor: Poslovne usluge – usluge agencija za naplatu, usluge kreditnog izvješćivanja

Industrijska CPC 87901, 87902
klasifikacija:

Vrsta rezerve: Pristup tržištu
Nacionalni tretman

Odjeljak: Prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

EU, osim **ES**, **LV** i **SE**, u pogledu pružanja usluga agencija za naplatu i usluga kreditnog izvješćivanja.

Rezerva br. 8 – Poslovne usluge – usluge posredovanja

Sektor:	Poslovne usluge – usluge posredovanja
Industrijska klasifikacija:	CPC 87201, 87202, 87203, 87204, 87205, 87206, 87209
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Viša uprava i upravni odbori
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama
Opis:	

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

Osim **HU** i **SE**: Pružanje usluga posredovanja u zapošljavanju osoblja za pomoć u domaćinstvu, drugih komercijalnih ili industrijskih radnika te sestrinskog i drugog osoblja (CPC 87204, 87205, 87206, 87209).

Osim **BE**, **HU** i **SE**: Zahtjev poslovnog nastana za prekogranično pružanje usluga posredovanja u zapošljavanju pomoćnog uredskog osoblja i drugog osoblja i zabrana pružanja tih usluga.

U **AT**, **BG**, **CY**, **CZ**, **EE**, **FI**, **MT**, **PL**, **PT**, **RO**, **SI** i **SK**: Usluge posredovanja u zapošljavanju pomoćnog uredskog osoblja i drugog osoblja.

U **LT** i **LV**: Pružanje usluga posredovanja u zapošljavanju pomoćnog uredskog osoblja.

U **DE** i **IT**: Ograničenje broja pružatelja usluga posredovanja u zapošljavanju.

U **FR**: Te usluge mogu podlijevati državnom monopolu.

U **DE**: Savezno ministarstvo rada i socijalnih poslova može izdati uredbu o posredovanju u zapošljavanju i zapošljavanju osoba koje nisu rezidenti Europske unije ili EGP-a za određene djelatnosti (CPC 87202).

U **AT**, **BG**, **CY**, **CZ**, **DE**, **EE**, **FI**, **MT**, **LT**, **LV**, **PL**, **PT**, **RO**, **SI** i **SK**: Pružanje usluga angažiranja pomoćnog uredskog osoblja.

U **FR, IE, IT i NL**: Zahtjev poslovnog nastana za prekogranično pružanje usluga angažiranja uredskog osoblja i zabrana pružanja tih usluga.

U **IT**: Ograničenje broja pružatelja usluga angažiranja uredskog osoblja (87203).

U **BG, CY, CZ, DE, EE, FI, MT, LT, LV, PL, PT, RO, SI i SK**: Usluge angažiranja rukovodećeg osoblja.

U **IE**: Zahtjev poslovnog nastana za prekogranično pružanje usluga angažiranja rukovodećeg osoblja i zabrana pružanja tih usluga (87201).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

U **ES**: Ograničenje broja pružatelja usluga angažiranja rukovodećeg osoblja i ograničenje broja pružatelja usluga posredovanja u zapošljavanju (CPC 87201, 87202).

Postojeće mjere:

AT: §§ 97 i 135 austrijskog Zakona o trgovini (Gewerbeordnung), Savezni službeni list br. 194/1994 kako je izmijenjen; i

Zakon o privremenom zapošljavanju (Arbeitskräfteüberlassungsgesetz/AÜG), Savezni službeni list br. 196/1988 kako je izmijenjen.

BG: Zakon o promicanju zapošljivosti, članci 26., 27., 27.a i 28.

CY: Zakon o privatnim agencijama za zapošljavanje 150(I)/2013 donesen 6. prosinca 2013.; i Zakon o privatnim agencijama za zapošljavanje br. 126(I)/2012.

CZ: Zakon o zapošljavanju (435/2004).

DE: Članak 38. Uredbe o zapošljavanju (Beschäftigungsverordnung); i

Članak 292. Zakonika o socijalnoj sigurnosti, knjiga III. (Drittes Buch Sozialgesetzbuch – SGB III).

DK: §§ 8a – 8f Uredbe br. 73 od 17. siječnja 2014. i navedeno u Uredbi sa zakonskom snagom br. 228 od 7. ožujka 2013. (zapošljavanje pomoraca); i Zakon o radnim dozvolama iz 2006. S1(2) i (3).

EL: Zakon 4052/2012 (Službeni list vlade 41 A), kako su neke njegove odredbe izmijenjene Zakonom br. 4093/2012 (Službeni list vlade 222 A).

ES: Real Decreto-ley 8/2014, de 4 de julio, de aprobación de medidas urgentes para el crecimiento, la competitividad y la eficiencia, artículo 117 (tramitado como Ley 18/2014, de 15 de octubre).

FI: Laki julkisesta työvoima-ja yrittyspalvelusta (Zakon o javnoj službi za zapošljavanje i poduzetništvo) (916/2012).

HR: Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti (SL 80/08, 121/10, 118/12 i 153/13);

Pravilnik o obavljanju djelatnosti povezanih sa zapošljavanjem (SL 8/14);

Zakon o radu (SL 93/14) članci 44. – 47.; i

Zakon o strancima (SL 130/11 i 74/12) za zapošljavanje stranaca u Hrvatskoj.

IE: Zakon o radnim dozvolama iz 2006. S1(2) i (3).

IT: Zakonodavni dekret 276/2003, članci 4. i 5.

LT: Litavski Zakon o radu, Zakon Republike Litve o agencijama za privremeno zapošljavanje od 19. svibnja 2011. br. XI-1379, kako je zadnje izmijenjen 11. travnja 2013. br. XII-230

LU: Loi du 18 janvier 2012 portant création de l'Agence pour le développement de l'emploi (Zakon od 18. siječnja 2012. o osnivanju agencije za razvoj zapošljavanja (ADEM)).

MT: Zakon o službama za zapošljavanje i osposobljavanje (poglavlje 343.) (članci 23. – 25.); i Propisi o agencijama za zapošljavanje (S.L. 343.24).

PL: Članak 18. Zakona od 20. travnja 2004. o promicanju zapošljavanja i institucijama tržišta rada (Dz. U. iz 2015., točka 149., kako je izmijenjena).

PT: Uredba sa zakonskom snagom br. 260/2990 od 25. rujna, kako je izmijenjena Zakonom br. 5/2014 od 12. veljače (pristup uslugama agencija za posredovanje u zapošljavanju i pružanje tih usluga).

RO: Zakon br. 156/2000 o zaštiti rumunjskih državljana koji rade u inozemstvu, kako je ponovno objavljen, i Odluka Vlade br. 384/2001 o odobrenju metodoloških standarda za primjenu Zakona br. 156/2000, s naknadnim izmjenama;

Pravilnik Vlade br. 277/2002, kako je izmijenjen Pravilnikom Vlade br. 790/2004 i Pravilnikom Vlade br. 1122/2010; i

Zakon br. 53/2003 – Zakon o radu, kako je ponovno objavljen, s naknadnim izmjenama i dodatkom te Odluka Vlade br. 1256/2011 o uvjetima rada i postupku odobrenja agencija za privremeno zapošljavanje.

SI: Zakon o regulaciji tržišta rada (Službeni list Republike Slovenije, br. 80/2010, 21/2013, 63/2013); i

Zakon o zapošljavanju, samozapošljavanju i radu stranaca – ZZSDT (Službeni list Republike Slovenije, br. 47/2015).

SK: Zakon br. 5/2004 o službama za zapošljavanje; i

Zakon br. 455/1991 o trgovinskim dozvolama.

Rezerva br. 9 – Poslovne usluge – usluge zaštite i istražne usluge

Sektor:	Poslovne usluge – usluge zaštite i istražne usluge
Industrijska klasifikacija:	CPC 87301, 87302, 87303, 87304, 87305, 87309
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata Viša uprava i upravni odbori
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Sigurnosne usluge (CPC 87302, 87303, 87304, 87305, 87309)

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BG, CY, CZ, EE, LT, LV, MT, PL, RO, SI i SK**: Pružanje sigurnosnih usluga.

U **DK, HR i HU**: Pružanje usluga sljedećih podsektora: zaštitarske usluge (87305) u HR i HU, usluge savjetovanja u pogledu sigurnosti (87302) u HR, zaštitarska služba zračnih luka (dio 87305) u DK i usluge oklopnih vozila (87304) u HU.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE**: Obvezno je državljanstvo države članice Europske unije za članove upravnih odbora društava koja pružaju zaštitarske i sigurnosne usluge (87305) te konzultantske usluge i usluge obuke povezane sa sigurnosnim uslugama (87302). Članovi više uprave društava koja pružaju usluge savjetovanja povezane sa zaštitarskim i sigurnosnim uslugama također moraju imati boravište i državljanstvo države članice Europske unije.

U **FI**: Dozvole za pružanje sigurnosnih usluga mogu se dodijeliti samo fizičkim osobama koje imaju boravište u EGP-u ili pravnim osobama s poslovnim nastanom u EGP-u.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE, ES, FI, FR i PT**: Stranim pružateljima sigurnosnih usluga nije dopušteno prekogranično pružanje tih usluga. Državljanstvo je uvjet za specijalizirano osoblje u PT, za privatno zaštitarsko osoblje u ES i za glavne direktore i direktore u FR.

Postojeće mjere:

BG: Zakon o zaštitarskim djelatnostima u privatnom sektoru.

CZ: Zakon o trgovinskim dozvolama.

DK: Uredba o zaštiti zračnog prometa.

FI: Laki yksityisistä turvallisuuksipalveluista 282/2002 (Zakon o privatnim sigurnosnim uslugama).

LT: Zakon o osiguranju osoba i imovine od 8. srpnja 2004. br. IX-2327.

LV: Zakon o zaštitarskim djelatnostima (odjeljci 6., 7. i 14.).

PL: Zakon od 22. kolovoza 1997. o zaštiti osoba i imovine (Službeni list iz 2016., točka 1432. kako je izmijenjena).

PT: Zakon 34/2013; i
Pravilnik 273/2013.

SI: Zakon o zasebnem varovanju (Zakon o privatnim sigurnosnim uslugama).

(b) Istražne usluge (CPC 87301)

EU, osim AT i SE: Pružanje istražnih usluga.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu i u pogledu prekogranične trgovine
uslugama – pristup tržištu:

U LT i PT: Istražne usluge podliježu državnom monopolu.

Rezerva br. 10 – Poslovne usluge – ostale poslovne usluge

Sektor:	Poslovne usluge – ostale poslovne usluge (usluge pismenog i usmenog prevođenja, usluge umnožavanja, usluge povezane s distribucijom energije i usluge povezane s proizvodnjom)
Industrijska klasifikacija:	CPC 87905, 87904, 884, 887
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Tretman najpovlaštenije nacije
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Usluge pismenog i usmenog prevođenja (CPC 87905)

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **HR**: Prekogranično pružanje usluga pismenog i usmenog prevođenja službenih dokumenata.

(b) Usluge umnožavanja (CPC 87904)

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **HU**: Zahtjev poslovnog nastana za pružanje usluga umnožavanja.

(c) Usluge povezane s distribucijom energije i usluge povezane s proizvodnjom (dio CPC-a 884, 887, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga)

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **HU**: Usluge povezane s distribucijom energije i prekogranično pružanje usluga povezanih s proizvodnjom, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga koje se odnose na te sektore.

(d) Održavanje i popravak plovila, opreme za željeznički prijevoz te zrakoplova i njihovih dijelova (dio CPC-a 86764, CPC 86769, CPC 8868)

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **EU**-u, osim **DE**, **EE** i **HU**: Zahtjev poslovnog nastana ili fizičke prisutnosti na njegovu području i zabrana prekograničnog pružanja usluga održavanja i popravka prijevozne opreme s mjesta izvan njegova područja.

U EU-u, osim **CZ**, **EE**, **HU**, **LU** i **SK**: Zahtjev poslovnog nastana ili fizičke prisutnosti na njegovu području i zabrana prekograničnog pružanja usluga održavanja i popravka plovila za prijevoz unutarnjim plovnim putovima s mjesta izvan njegova područja.

U EU-u, osim **EE**, **HU** i **LV**: Zahtjev poslovnog nastana ili fizičke prisutnosti na njegovu području i zabrana prekograničnog pružanja usluga održavanja i popravka pomorskih plovila s mjesta izvan njegova područja.

U EU-u, osim **AT**, **EE**, **HU**, **LV** i **PL**: Zahtjev poslovnog nastana ili fizičke prisutnosti na njegovu području i zabrana prekograničnog pružanja usluga održavanja i popravka zrakoplova i njihovih dijelova s mjesta izvan njegova područja (dio CPC-a 86764, CPC 86769, CPC 8868).

U EU-u: Samo priznate organizacije koje je odobrila Europska unija mogu provoditi statutarni nadzor i statutaru certifikaciju brodova u ime država članica Europske unije. Može se zahtijevati poslovni nastan.

Postojeće mjere:

EU: Uredba (EZ) br. 391/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o zajedničkim pravilima i normama za organizacije koje obavljaju pregled i nadzor brodova.

(e) Ostale poslovne usluge povezane sa zrakoplovstvom

U pogledu liberalizacije ulaganja – tretman najpovlaštenije nacije i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – tretman najpovlaštenije nacije:

EU: Osiguravanje različitog postupanja prema trećoj zemlji u skladu s postojećim ili budućim bilateralnim sporazumima u pogledu sljedećih usluga:

- i. prodaja i stavljanje na tržište usluga zračnog prijevoza;
- ii. usluge računalnog sustava rezervacija („CRS”);
- iii. održavanje i popravak zrakoplova i njihovih dijelova; ili
- iv. najam ili zakup zrakoplova bez posade.

Rezerva br. 11 – Telekomunikacije

Sektor: Telekomunikacijske usluge

Vrsta rezerve: Pristup tržištu

Nacionalni tretman

Odjeljak: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na usluge prijenosa radiodifuzije.

Radiodifuzija se definira kao neprekinut lanac prijenosa koji je potreban za distribuciju signala televizijskog i radijskog programa općoj javnosti, ali ne pokriva veze između operatera.

Rezerva br. 12 – Građevinarstvo

Sektor: Građevinske usluge

Industrijska
klasifikacija: CPC 51

Vrsta rezerve: Pristup tržištu

Nacionalni tretman

Odjeljak: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

U **LT**: Pravo izrade projektne dokumentacije za građevinske radove od iznimnog značaja dodjeljuje se samo projektnim društvima registriranim u Litvi ili stranim projektnim društvima koja su za obavljanje tih djelatnosti dobila odobrenje institucije koju je ovlastila vlada. Pravo za obavljanje tehničkih djelatnosti u glavnim područjima građevinarstva može se dodijeliti osobi koja nije iz Litve, ali koja je dobila odobrenje institucije koju je ovlastila litavska vlada.

Rezerva br. 13 – Usluge distribucije

Sektor:	Usluge distribucije
Industrijska klasifikacija:	CPC 62117, 62251, 8929, dio 62112, 62226, 63107
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Viša uprava i upravni odbori Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Distribucija farmaceutskih proizvoda

U **BG**: Prekogranična veleprodajna distribucija farmaceutskih proizvoda (CPC 62251).

U **FI**: Distribucija farmaceutskih proizvoda (CPC 62117, 62251, 8929).

Postojeće mjere:

BG: Zakon o lijekovima u humanoj medicini.

FI: Lääkelaki (Zakon o lijekovima) (395/1987).

(b) Distribucija alkoholnih pića

U **FI**: Distribucija alkoholnih pića (dio CPC-a 62112, 62226, 63107, 8929).

Postojeće mjere:

FI: Alkoholilaki (Zakon o alkoholu) (1143/1994).

(c) Ostala distribucija (dio CPC-a 621, CPC 62228, CPC 62251, CPC 62271, dio CPC-a 62272, CPC 62276, CPC 63108, dio CPC-a 6329)

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BG**: Veleprodajna distribucija kemijskih proizvoda, plemenitih metala i dragog kamenja, medicinskih tvari i proizvoda i predmeta za medicinsku upotrebu; duhana i duhanskih proizvoda te alkoholnih pića.

Bugarska zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na usluge koje pružaju posrednici u trgovini robom.

Postojeće mjere:

U **BG**: Zakon o lijekovima u humanoj medicini;

Zakon o veterinarstvu;

Zakon o zabrani kemijskog oružja te o nadzoru nad toksičnim kemijskim tvarima i njihovim prekursorima;

Zakon o duhanu i duhanskim proizvodima;

Zakon o trošarinama i trošarinskim skladištima; i

Zakon o vinu i jakim alkoholnim pićima.

Rezerva br. 14 – Usluge obrazovanja

Sektor:	Usluge obrazovanja
Industrijska klasifikacija:	CPC 92
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Viša uprava i upravni odbori Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

EU: Za pružanje svih obrazovnih usluga koje se financiraju javnim sredstvima ili potporama države u bilo kojem obliku te se stoga ne smatraju privatnima. Ako je stranim pružateljima usluga dopušteno pružanje usluga privatnog obrazovanja, sudjelovanje privatnih subjekata u obrazovnom sustavu može podlijevati dodjeli koncesije na nediskriminirajućoj osnovi.

EU, osim **CZ**, **NL**, **SE** i **SK**: U pogledu pružanja ostalih privatno financiranih usluga obrazovanja, odnosno osim onih koje su svrstane među usluge osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja te usluga obrazovanja odraslih (CPC 92).

U **BG**, **IT** i **SI**: Ograničenje prekograničnog pružanja usluga privatnog osnovnoškolskog obrazovanja (CPC 921).

U **BG** i **IT**: Ograničenje prekograničnog pružanja usluga privatnog srednjoškolskog obrazovanja (CPC 922).

U **AT**: Ograničenje prekograničnog pružanja usluga privatnog obrazovanja odraslih putem radijskog ili televizijskog emitiranja (CPC 924).

U **CY**, **FI**, **MT** i **RO**: Pružanje privatno financiranih usluga osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja te obrazovanja odraslih (CPC 921, 922, 924).

U **AT**, **BG**, **CY**, **FI**, **MT** i **RO**: Pružanje privatno financiranih usluga visokog obrazovanja (CPC 923).

U **CZ** i **SK**: Većina članova upravnog odbora ustanove koja pruža usluge privatnog obrazovanja mora imati državljanstvo te zemlje (CPC 921, 922, 923 za SK osim 92310 i 924).

U **SI**: Većina članova upravnog odbora u privatnim srednjoškolskim ili visokoškolskim ustanovama moraju biti slovenski državljani (CPC 922, 923).

U **SE**: Pružatelji obrazovnih usluga kojima su javna tijela izdala odobrenje za pružanje tih usluga. Ova se rezerva primjenjuje na pružatelje privatnih obrazovnih usluga koji primaju neku potporu države, među ostalim na pružatelje obrazovnih usluga koje je priznala država, koji su pod državnim nadzorom ili koji pružaju obrazovanje u okviru kojeg je moguće dobiti potporu za obrazovanje (CPC 92).

U **SK**: Pružatelji svih usluga privatnog obrazovanja, osim usluga višeg tehničkog i strukovnog obrazovanja, moraju imati boravište u EGP-u. Može se primijeniti ispitivanje gospodarskih potreba i lokalna tijela vlasti mogu ograničiti broj škola koje se osnivaju (CPC 921, 922, 923 osim 92310, 924).

Postojeće mjere:

BG: Zakon o javnom obrazovanju, članak 12.;

Zakon o visokom obrazovanju, stavak 4. dodatnih odredbi; i

Zakon o strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, članak 22.

FI: Perusopetuslaki (Zakon o osnovnoškolskom obrazovanju) (628/1998);

Lukiolaki (Zakon o općem srednjoškolskom obrazovanju) (629/1998);

Laki ammatillisesta koulutuksesta (Zakon o strukovnom osposobljavanju i obrazovanju) (630/1998);

Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta (Zakon o strukovnom obrazovanju odraslih) (631/1998);

Ammattikorkeakoululaki (Zakon o politehničkim učilištima) (351/2003); i

Yliopistolaki (Zakon o sveučilištima) (558/2009).

IT: Kraljevski dekret 1592/1933 (Zakon o srednjoškolskom obrazovanju);

Zakon 243/1991 (Povremeni javni doprinosi privatnim sveučilištima);

Rezolucija 20/2003 CNVSU-a (Comitato nazionale per la valutazione del sistema universitario); i

Dekret predsjednika Republike 25/1998.

SK: Zakon 245/2008 o obrazovanju;

Zakon 131/2002 o sveučilištima, članci 2., 47. i 49.a; i

Zakon 596/2003 o javnom upravljanju obrazovanjem, članak 16.

Rezerva br. 15 – Usluge u području okoliša

Sektor: Usluge u području okoliša: gospodarenje otpadom i tlom

Industrijska CPC 9401, 9402, 9403, 94060
klasifikacija:

Vrsta rezerve: Pristup tržištu

Odjeljak: Prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

U **DE**: Pružanje usluga gospodarenja otpadom, osim usluga savjetovanja, te usluga koje se odnose na zaštitu tla i upravljanje kontaminiranim tlom, osim usluga savjetovanja.

Rezerva br. 16 – Financijske usluge

Sektor: Financijske usluge

Industrijska Pristup tržištu

klasifikacija: Nacionalni tretman

Viša uprava i upravni odbori

Vrsta rezerve:

Odjeljak: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Sve financijske usluge

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

EU: Od financijske institucije, osim od podružnice, zahtijeva se da u državi članici Europske unije uspostavi poslovni nastan u određenom pravnom obliku i na nediskriminirajućoj osnovi.

(b) Osiguranje i usluge povezane s osiguranjem

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU, osim **CY**, **LV**, **LT**, **MT** i **PL**: Za pružanje osiguranja i usluga povezanih s osiguranjem, osim za sljedeće:

- i. usluge izravnog osiguranja (uključujući suosiguranje) i izravno posredovanje u osiguranju za osiguranje od rizika povezanih sa sljedećim:
 - pomorskim prijevozom, komercijalnim zrakoplovstvom te lansiranjem svemirskih letjelica i tereta (uključujući satelite), s osiguranjem koje pokriva sve ili samo dio navedenog: robu koja se prevozi, vozilo koje prevozi robu i svaku odgovornost koja proizlazi iz toga; i
 - robom u međunarodnom provozu;
- ii. Reosiguranje i retrocesija; i
- iii. Pomoćne osigurateljne usluge.

U **BG**: Transportno osiguranje koje pokriva robu, osiguranje vozila kao takvih te osiguranje od odgovornosti u pogledu rizika koji se nalaze u Bugarskoj ne mogu neposredno ugovarati strana osiguravajuća društva.

U **CY**: Za pružanje osiguranja i usluga povezanih s osiguranjem, osim za sljedeće:

- i. usluge izravnog osiguranja (uključujući suosiguranje) za osiguranje od rizika povezanih sa sljedećim:
 - pomorskim prijevozom, komercijalnim zrakoplovstvom te lansiranjem svemirskih letjelica i tereta (uključujući satelite), s osiguranjem koje pokriva sve ili samo dio navedenog: robu koja se prevozi, vozilo koje prevozi robu i svaku odgovornost koja proizlazi iz toga; i
 - robom u međunarodnom provozu;
- ii. Posredovanje u osiguranju;
- iii. Reosiguranje i retrocesija; i
- iv. Pomoćne osigurateljne usluge.

U **FR**: Osiguranje od rizika povezanih s kopnenim prijevozom mogu ugovoriti samo osiguravajuća društva osnovana u Europskoj uniji.

Postojeće mjere:

FR: Article L 310-10 du code des assurances.

U **IT**: Transportno osiguranje robe, osiguranje vozila kao takvih te osiguranje od odgovornosti u pogledu rizika koji se nalaze u Italiji mogu ugovarati samo osiguravajuća društva osnovana u Europskoj uniji, osim osiguranja međunarodnog prijevoza koji uključuje uvoz u Italiju.

Postojeće mjere:

IT: Članak 29. Zakonika o privatnom osiguranju (Zakonodavni dekret br. 209 od 7. rujna 2005.).

U **IT**: Zahtjev poslovnog nastana za prekogranično pružanje aktuarskih usluga i zabrana pružanja tih usluga.

Postojeće mjere:

IT: Zakon 194/1942 o aktuarskoj djelatnosti.

U **MT**, **LT** i **LV**: Za pružanje osiguranja i usluga povezanih s osiguranjem, osim za sljedeće:

- i. usluge izravnog osiguranja (uključujući suosiguranje) za osiguranje od rizika povezanih sa sljedećim:
 - pomorskim prijevozom, komercijalnim zrakoplovstvom te lansiranjem svemirskih letjelica i tereta (uključujući satelite), s osiguranjem koje pokriva sve ili samo dio navedenog: robu koja se prevozi, vozilo koje prevozi robu i svaku odgovornost koja proizlazi iz toga; i
 - robom u međunarodnom provozu;
- ii. Reosiguranje i retrocesija; i
- iii. Pomoćne osigurateljne usluge.

U **PL**: Za pružanje osiguranja i usluga povezanih s osiguranjem, osim za sljedeće:

- i. usluge izravnog osiguranja (uključujući suosiguranje) za osiguranje od rizika povezanih s robom u međunarodnoj trgovini; i
- ii. reosiguranje i retrocesiju rizika povezanih s robom u međunarodnoj trgovini.

U **PT**: Transportno osiguranje za zračni i pomorski prijevoz koje se odnosi na robu, zrakoplove, trup i osiguranje od odgovornosti mogu ugovarati samo društva osnovana u Europskoj uniji.

Samo osobe ili društva osnovana u Europskoj uniji mogu obavljati djelatnost posrednika za takve osiguravajuće poslove u Portugalu.

Postojeće mjere:

PT: Članak 7. Uredbe sa zakonskom snagom 94-B/98; i
članak 7. Uredbe sa zakonskom snagom 144/2006.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **DE**: Ako je strano osiguravajuće društvo osnovalo podružnicu u Njemačkoj, može sklapati ugovore o osiguranju u Njemačkoj koji se odnose na međunarodni prijevoz samo preko podružnice osnovane u Njemačkoj.

Postojeće mjere:

DE: § 43 Abs. 2 Luftverkehrsgesetz (LuftVG); i
§ 105 Abs. 1 Luftverkehrszulassungsordnung (LuftVZO).

U **ES**: Za obavljanje aktuarske djelatnosti obvezno je boravište ili dvije godine iskustva.

U **HU**: Osiguravajuća društva koja nisu osnovana u Europskoj uniji smiju pružati izravno osiguranje na državnom području Mađarske samo preko podružnice registrirane u Mađarskoj.

Postojeće mjere:

HU: Zakon LX. iz 2003.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbor i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman

U **FI**: Pružanje usluga posrednika u osiguranju podložno je stalnom mjestu poslovanja u Europskoj uniji.

Samo osiguravatelji s glavnim uredom u Europskoj uniji ili s podružnicom u Finskoj mogu nuditi usluge izravnog osiguranja, uključujući suosiguranje.

Najmanje polovina članova upravnog odbora i nadzornog odbora te izvršni direktor osiguravajućeg društva koje pruža usluge obveznog mirovinskog osiguranja moraju imati boravište u EGP-u, osim ako nadležna tijela odobre izuzeće. Strani osiguravatelji ne mogu ishoditi dozvolu u Finskoj kao podružnica za pružanje usluga obveznog mirovinskog osiguranja. Najmanje jedan revizor mora imati trajno boravište u EGP-u.

Za ostala osiguravajuća društva obvezno je boravište u EGP-u za najmanje jednog člana upravnog odbora, nadzornog odbora i izvršnog direktora. Najmanje jedan revizor mora imati trajno boravište u EGP-u.

Glavni zastupnik osiguravajućeg društva iz Japana mora imati boravište u Finskoj, osim ako se glavni ured društva nalazi u Europskoj uniji.

Postojeće mjere:

FI: Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä (Zakon o stranim osiguravajućim društvima) (398/1995);

Vakuutusyhtiölaki (Zakon o osiguravajućim društvima) (521/2008);

Laki vakuutusedustuksesta (Zakon o posredovanju u osiguranju) (570/2005); i

Laki työeläkevakuutusyhtiöistä (Zakon o društvima koja pružaju usluge obveznog mirovinskog osiguranja) (354/1997).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu i u pogledu prekogranične trgovine
uslugama – pristup tržištu:

U **SK**: Strani državljani mogu osnovati osiguravajuće društvo u obliku dioničkog društva ili mogu obavljati djelatnost osiguranja preko svojih podružnica s registriranim sjedištem u Slovačkoj. U oba slučaja odobrenje podliježe evaluaciji nadzornog tijela.

Postojeće mjere:

SK: Zakon 39/2015 o osiguranju.

(c) Bankarske i ostale financijske usluge

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U EU-u: Samo poduzeća s registriranim sjedištem u Europskoj uniji mogu obavljati djelatnost depozitorija imovine investicijskih fondova. Za obavljanje djelatnosti upravljanja zajedničkim fondovima, uključujući otvorene investicijske fondove, te investicijskim društvima, ako je to dopušteno u okviru nacionalnog prava, obvezna je uspostava specijaliziranog društva za upravljanje koje ima glavni ured i registrirano sjedište u istoj državi članici Europske unije.

Postojeće mjere:

EU: Direktiva 2009/65/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na subjekte za zajednička ulaganja u prenosive vrijednosne papire (UCITS), kako je izmijenjena: uredbama 2010/78/EU, 2011/61/EU, 2013/14/EU i 2014/91/EU; i

Direktiva 2011/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2011. o upraviteljima alternativnih investicijskih fondova, kako je izmijenjena Uredbom 2013/14/EU.

SK: U Slovačkoj investicijske usluge mogu pružati društva za upravljanje koja imaju pravni oblik dioničkog društva u kojem je vlasnički udio utvrđen zakonodavstvom (bez podružnica).

Postojeće mjere:

SK: Zakon 566/2001 o vrijednosnim papirima; i
Zakon 483/2001 o bankama.

U pogledu liberalizacije ulaganja – nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **EE:** Za prihvaćanje depozita obvezno je odobrenje estonskog tijela za financijski nadzor i registracija dioničkog društva, društva kćeri ili podružnice u skladu s estonskim zakonodavstvom.

Postojeće mjere:

EE: Krediidiasutuste seadus (Zakon o kreditnim institucijama) § 206 i § 21.

U **FI:** Najmanje jedan od osnivača, članova upravnog odbora ili članova nadzornog odbora odnosno izvršni direktor pružatelja bankarskih usluga i osoba s pravom potpisa u ime kreditne institucije moraju imati trajno boravište u EGP-u. Najmanje jedan revizor mora imati trajno boravište u EGP-u. Za usluge plaćanja može biti obvezno boravište ili domicil u Finskoj.

Postojeće mjere:

FI: Laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista (Zakon o komercijalnim bankama i drugim kreditnim institucijama u obliku društva s ograničenom odgovornošću) (1501/2001);

Säästöpankkilaki (1502/2001) (Zakon o štedionicama);

Laki osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista (1504/2001) (Zakon o zadružnim bankama i drugim kreditnim institucijama u obliku zadružnih banaka);

Laki hypoteekkiyhdistyksistä (936/1978) (Zakon o društvima za hipotekarne kredite);

Maksulaitoslaki (297/2010) (Zakon o institucijama za platni promet);

Laki ulkomaisen maksulaitoksen toiminnasta Suomessa (298/2010) (Zakon o poslovanju stranih institucija za platni promet u Finskoj); i

Laki luottolaitostoiminnasta (Zakon o kreditnim institucijama) (121/2007).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **IT**: Usluge financijskih savjetnika („consulenti finanziari”).

Postojeće mjere:

IT: Članci od 91. do 111. Uredbe Državne komisije za trgovačka društva i burzu (Consob) o posrednicima (br. 16190 od 29. listopada 2007.).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **LT**: Samo banke s registriranim sjedištem ili podružnicom u Litvi koje imaju odobrenje za pružanje investicijskih usluga u EGP-u mogu obavljati djelatnost depozitorija imovine mirovinskih fondova. Barem jedan član uprave banke mora govoriti litavski i imati stalno boravište u Litvi.

Postojeće mjere:

LT: Zakon Republike Litve o bankama od 30. ožujka 2004. br. IX-2085;

Zakon Republike Litve o subjektima za zajednička ulaganja od 4. srpnja 2003. br. IX-1709; i

Zakon Republike Litve o dodatnom dobrovoljnom mirovinskom osiguranju od 3. lipnja 1999. br. VIII-1212.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU, osim **BE**, **CY**, **EE**, **LT**, **LV**, **MT**, **RO** i **SI**: Za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za sljedeće:

- i. pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa od strane pružatelja drugih financijskih usluga; i
- ii. savjetodavne i druge pomoćne financijske usluge povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako su opisane u odjeljku E pododjeljku 5. članku 8.59. točki (a) podtočki ii. definicije bankarskih i ostalih financijskih usluga (osim osiguranja), ali bez posredovanja kako je opisano u toj točki.

U **BE**: Za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za pružanje i prijenos financijskih informacija, te obradu financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa od strane pružatelja drugih financijskih usluga;

U **CY**: Za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za sljedeće:

- i. trgovanje prenosivim vrijednosnim papirima za vlastiti račun ili za račun klijenta, na burzi, izvanburzovnom tržištu ili na neki drugi način;
- ii. pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa od strane pružatelja drugih financijskih usluga; i
- iii. savjetodavne i druge pomoćne financijske usluge povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako su opisane u odjeljku E pododjeljku 5. članku 8.59. točki (a) podtočki ii. definicije bankarskih i drugih financijskih usluga (osim osiguranja), ali bez posredovanja kako je opisano u toj točki.

U **EE** i **LT**: za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za sljedeće:

- i. prihvaćanje depozita;

- ii. davanje svih vrsta zajmova;
- iii. financijski *leasing*;
- iv. sve usluge plaćanja i prijenosa novca; jamstva i obveze;
- v. trgovanje za vlastiti račun ili za račun klijenta, na burzi ili izvanburzovnom tržištu;
- vi. sudjelovanje u izdavanju svih vrsta vrijednosnih papira, uključujući njihovo pokroviteljstvo i plasiranje u svojstvu agenta (javno ili u privatnom svojstvu) te pružanje usluga povezanih s takvim izdavanjima;
- vii. brokerski novčani poslovi;
- viii. upravljanje imovinom, npr. upravljanje gotovinom ili portfeljem, svi oblici upravljanja zajedničkim ulaganjima, usluge skrbništva, usluge pohrane i fiducijarne usluge;
- ix. usluge namire i klirinške usluge za financijsku imovinu, uključujući vrijednosne papire, izvedenice i druge prenosive instrumente;

- x. pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa; i
- xi. savjetodavne i druge pomoćne financijske usluge povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako su opisane u odjeljku E pododjeljku 5. članku 8.59. točki (a) podtočki ii. definicije bankarskih i ostalih financijskih usluga (osim osiguranja), ali bez posredovanja kako je opisano u toj točki.

U **LV**: Za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za sljedeće:

- i. sudjelovanje u izdavanju svih vrsta vrijednosnih papira, uključujući njihovo pokroviteljstvo i plasiranje u svojstvu agenta (javno ili u privatnom svojstvu) te pružanje usluga povezanih s takvim izdavanjima;
- ii. pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa od strane pružatelja drugih financijskih usluga; i
- iii. savjetodavne i druge pomoćne financijske usluge povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako su opisane u odjeljku E pododjeljku 5. članku 8.59. točki (a) podtočki ii. definicije bankarskih i ostalih financijskih usluga (osim osiguranja), ali bez posredovanja kako je opisano u toj točki.

U **MT**: Za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za sljedeće:

- i. prihvaćanje depozita;
- ii. davanje svih vrsta zajmova;
- iii. pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa od strane pružatelja drugih financijskih usluga; i
- iv. savjetodavne i druge pomoćne financijske usluge povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako su opisane u odjeljku E pododjeljku 5. članku 8.59. točki (a) podtočki ii. definicije bankarskih i ostalih financijskih usluga (osim osiguranja), ali bez posredovanja kako je opisano u toj točki.

U **RO**: Za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za sljedeće:

- i. prihvaćanje depozita;
- ii. davanje svih vrsta zajmova;

- iii. jamstva i obveze;
- iv. brokerski novčani poslovi;
- v. pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa; i
- vi. savjetodavne i druge pomoćne financijske usluge povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako su opisane u odjeljku E pododjeljku 5. članku 8.59. točki (a) podtočki ii. definicije bankarskih i ostalih financijskih usluga (osim osiguranja), ali bez posredovanja kako je opisano u toj točki.

U **SI**: Za pružanje usluga povezanih s bankarskim i ostalim financijskim uslugama, osim za sljedeće:

- i. davanje svih vrsta zajmova;
- ii. prihvaćanje jamstava i obveza stranih kreditnih institucija u nacionalnim pravnim osobama i obrtima;
- iii. pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka i s njima povezanih računalnih programa od strane pružatelja drugih financijskih usluga; i
- iv. savjetodavne i druge pomoćne financijske usluge povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako su opisane u odjeljku E pododjeljku 5. članku 8.59. točki (a) podtočki ii. definicije bankarskih i ostalih financijskih usluga (osim osiguranja), ali bez posredovanja kako je opisano u toj točki.

Rezerva br. 17 – Zdravstvene i socijalne usluge

Sektor:	Zdravstvene i socijalne usluge
Industrijska klasifikacija:	CPC 93, 931, osim 9312, dio 93191, 9311, 93192, 93193, 93199
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Tretman najpovlaštenije nacije Viša uprava i upravni odbori Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

- (a) **Zdravstvene usluge – bolničke usluge, usluge hitne pomoći, usluge zdravstvenih ustanova za stanovanje (CPC 93, 931, osim 9312, dio 93191, 9311, 93192, 93193, 93199)**

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata, viša uprava i upravni odbori:

EU: Za pružanje svih zdravstvenih usluga koje se financiraju javnim sredstvima ili potporama države u bilo kojem obliku te se stoga ne smatraju privatnima.

EU: Za sve privatne zdravstvene usluge, osim privatnih bolničkih usluga, usluga hitne pomoći te usluga zdravstvenih ustanova za stanovanje osim bolničkih usluga. Sudjelovanje privatnih subjekata u privatnoj zdravstvenoj mreži može podlijegati dodjeli koncesije na nediskriminirajućoj osnovi. Može se provesti ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: broj postojećih ustanova i učinak na njih, prometna infrastruktura, gustoća naseljenosti, geografska rasprostranjenost i otvaranje novih radnih mjesta.

Ova se rezerva ne odnosi na pružanje svih profesionalnih zdravstvenih usluga, uključujući usluge koje pružaju djelatnici kao što su liječnici, stomatolozi, primalje, medicinske sestre, fizioterapeuti, paramedicinsko osoblje i psiholozi; one su obuhvaćene drugim rezervama (CPC 931 osim 9312, dio 93191).

U **AT**, **PL** i **SI**: Pružanje privatnih usluga hitne pomoći (CPC 93192).

U **BE** i **UK**: pružanje privatnih usluga hitne pomoći te usluga zdravstvenih ustanova za stanovanje osim bolničkih usluga (CPC 93192, 93193).

U **BG**, **CY**, **CZ**, **FI**, **MT** i **SK**: Pružanje privatnih bolničkih usluga, usluga hitne pomoći i usluga zdravstvenih ustanova za stanovanje osim bolničkih usluga (CPC 9311, 93192, 93193).

U **FI**: Pružanje ostalih usluga zdravstvene zaštite (CPC 93199).

Postojeće mjere:

CZ: Zakon br. 372/2011 zb. o zdravstvenim uslugama i uvjetima njihova pružanja.

FI: Laki yksityisestä terveydenhuollosta (Zakon o privatnoj zdravstvenoj zaštiti) (152/1990).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata:

U **DE**: Pružanje usluga iz njemačkog sustava socijalne sigurnosti, u kojemu usluge mogu pružati različita društva ili subjekti, a one uključuju elemente tržišnog natjecanja te se stoga ne ubrajaju u „usluge koje se isključivo obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti”.
Odobrovanje boljeg postupanja za pružanje zdravstvenih i socijalnih usluga u okviru bilateralnog trgovinskog sporazuma (CPC 93).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **DE**: Vlasništvo u privatnim bolnicama kojima upravljaju njemačke vojne snage.

Nacionalizacija drugih ključnih privatnih bolnica (CPC 93110).

U **FR**: Pružanje privatnih usluga laboratorijskih analiza i ispitivanja.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FR**: Pružanje privatnih usluga laboratorijskih analiza i ispitivanja (dio CPC-a 9311).

Postojeće mjere:

FR: Article L 6213-1 à 6213-6 du Code de la Santé Publique.

(b) Zdravstvene i socijalne usluge, uključujući mirovinsko osiguranje

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU, osim **HU**: Zahtijeva se poslovni nastan ili fizička prisutnost pružatelja usluga na njegovu području i ograničava prekogranično pružanje zdravstvenih usluga s mjesta izvan njegova područja, prekogranično pružanje socijalnih usluga s mjesta izvan njegova područja te djelatnosti ili usluge koje su dio javnog mirovinskog sustava ili obveznog sustava socijalnog osiguranja. Ova se rezerva ne odnosi na pružanje svih profesionalnih zdravstvenih usluga, uključujući usluge koje pružaju djelatnici kao što su liječnici, stomatolozi, primalje, medicinske sestre, fizioterapeuti, paramedicinsko osoblje i psiholozi; one su obuhvaćene drugim rezervama (CPC 931 osim 9312, dio 93191).

U **HU**: Prekogranično pružanje s mjesta izvan njegova državnog područja svih bolničkih usluga, usluga hitne pomoći te usluga zdravstvenih ustanova za stanovanje, osim bolničkih usluga, koje se financiraju javnim sredstvima (CPC 9311, 93192, 93193).

(c) Socijalne usluge, uključujući mirovinsko osiguranje

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata:

EU: Pružanje svih socijalnih usluga koje se financiraju javnim sredstvima ili potporama države u bilo kojem obliku te se stoga ne smatraju privatnima, te djelatnosti ili usluge koje su dio javnog mirovinskog sustava ili obveznog sustava socijalnog osiguranja. Sudjelovanje privatnih subjekata u privatnoj mreži socijalnih usluga može podlijeđati dodjeli koncesije na nediskriminirajućoj osnovi. Može se provesti ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: broj postojećih ustanova i učinak na njih, prometna infrastruktura, gustoća naseljenosti, geografska rasprostranjenost i otvaranje novih radnih mjesta.

U BE, CY, DE, DK, EL, ES, FR, IE, IT, PT i UK: Pružanje privatnih socijalnih usluga, osim usluga povezanih s lječilištima i odmaralištima te domovima za starije osobe.

U CZ, FI, HU, MT, PL, RO, SK i SI: Pružanje privatnih socijalnih usluga.

U **DE**: Njemački sustav socijalne sigurnosti, u kojemu usluge pružaju različita društva ili subjekti, a one uključuju elemente tržišnog natjecanja te se stoga možda ne ubrajaju u „usluge koje se isključivo obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti”.

Postojeće mjere:

FI: Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (Zakon o privatnim socijalnim uslugama) (922/2011).

IE: Health Act 2004 (S. 39); i
Health Act 1970 (as amended – S.61A).

IT: Zakon 833/1978 o istituciji sustava javnog zdravstva;
Zakonodavni dekret 502/1992 o reorganizaciji regulative u području zdravstva; i
Zakon 328/2000 o reformi socijalnih usluga.

Rezerva br. 18 – Turističke usluge i usluge povezane s putovanjima

Sektor: Usluge turističkih vodiča te zdravstvene i socijalne usluge

Industrijska
klasifikacija: CPC 7472

Vrsta rezerve: Nacionalni tretman

Tretman najpovlaštenije nacije

Odjeljak: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

U pogledu liberalizacije ulaganja – nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – nacionalni tretman:

U **FR**: Zahtjev državljanstva države članice Europske unije za pružanje usluga turističkih vodiča na njegovu državnom području.

U pogledu liberalizacije ulaganja – tretman najpovlaštenije nacije i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – tretman najpovlaštenije nacije:

U **LT**: Ako Japan litavskim državljanima dopusti pružanje usluga turističkih vodiča, i Litva će japanskim državljanima dopustiti pružanje usluga turističkih vodiča pod istim uvjetima.

Rezerva br. 19 – Rekreativne, kulturne i sportske usluge

Sektor: Rekreativne, kulturne i sportske usluge

Industrijska
klasifikacija: CPC 962, 963, 9619, 964

Vrsta rezerve: Pristup tržištu

Nacionalni tretman

Viša uprava i upravni odbori

Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata

Odjeljak: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Usluge knjižnica, arhiva i muzeja te druge kulturne usluge (CPC 963)

EU, osim AT i, u pogledu ulaganja, u LT: Pružanje usluga knjižnica, arhiva i muzeja te drugih kulturnih usluga.

U AT i LT: Za poslovni nastan može se zahtijevati dozvola ili koncesija.

(b) Usluge zabavnog sadržaja, kazališta, glazbenih skupina koje nastupaju uživo i cirkusa (CPC 9619, 964 osim 96492)

EU, osim AT i SE: Prekogranično pružanje usluga zabavnog sadržaja, uključujući usluge kazališta, glazbenih skupina koje nastupaju uživo, cirkusa te diskoteka.

U CY, CZ, FI, MT, PL, RO, SI i SK: U pogledu pružanja usluga zabavnog sadržaja, uključujući usluge kazališta, glazbenih skupina koje nastupaju uživo, cirkusa te diskoteka.

U **BG**: Pružanje sljedećih usluga zabavnog sadržaja: usluga cirkusa, zabavnih parkova i sličnih atrakcija, usluga plesnih dvorana, diskoteka i učitelja plesa te drugih usluga zabavnog sadržaja.

U **EE**: Pružanje drugih usluga zabavnog sadržaja, osim usluga kinematografa.

U **LT** i **LV**: Pružanje svih usluga zabavnog sadržaja, osim usluga kinematografa.

U **CY, CZ, LV, PL, RO** i **SK**: Prekogranično pružanje sportskih i drugih rekreacijskih usluga.

(c) Usluge novinskih agencija (CPC 962)

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FR**: Strani udjeli u postojećim društvima koja objavljuju publikacije na francuskom jeziku ne smiju biti veći od 20 % udjela u kapitalu ili glasačkih prava društva. Na osnivanje japanskih novinskih agencija primjenjuju se uvjeti utvrđeni nacionalnim propisima. Osnivanje novinskih agencija od strane stranih ulagatelja podliježe reciprocitetu.

Postojeće mjere:

FR: Ordonnance n° 45-2646 du 2 novembre 1945 portant réglementation provisoire des agences de presse; i

Loi n° 86-897 du 1 août 1986 portant réforme du régime juridique de la presse.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **HU**: Za pružanje usluga novinskih agencija.

(d) Usluge kockanja i klađenja (CPC 96492)

EU, osim **MT**: Pružanje usluga kockanja koje uključuju klađenje na uloge s novčanom vrijednosti u igrama na sreću, uključujući posebno lutrije, srećke, usluge kockanja u kockarnicama odnosno igraonicama ili licenciranim objektima, usluge klađenja, usluge binga te usluge kockanja kojima upravljaju dobrotvorne ustanove ili neprofitne organizacije koje ubiru prihode od tih usluga.

Ova se rezerva ne primjenjuje na igre vještine, kockarske aparate koji ne daju nagrade odnosno koji daju nagrade samo u obliku dodatnih besplatnih igara te na promotivne igre čija je isključiva namjena poticanje prodaje robe ili usluga koje nisu obuhvaćene ovim isključenjem.

Rezerva br. 20 – Usluge prijevoza i pomoćne usluge prijevoza

Sektor: Usluge prijevoza

Vrsta rezerve: Pristup tržištu

Nacionalni tretman

Tretman najpovlaštenije nacije

Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata

Viša uprava i upravni odbori

Odjeljak: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Pomorski prijevoz – sve ostale djelatnosti komercijalne naravi koje se provode s broda

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: Državljanstvo članova posade plovila duge plovidbe ili unutarnje plovidbe.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije, viša uprava i upravni odbori:

EU, osim LV i MT: Za potrebe registracije ribarskog plovila i poslovanja flote pod nacionalnom zastavom države poslovnog nastana (sve komercijalne pomorske aktivnosti broda duge plovidbe, uključujući ribolov, akvakulturu i usluge povezane s ribarstvom; međunarodni prijevoz putnika i tereta (CPC 721); te pomoćne usluge u pomorskom prijevozu).

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: U pogledu Japana, ako Japan poduzme mjere ili donese službene odluke kojima se brodarskim prijevoznicima iz Europske unije ograničava ili zabranjuje ulazak u japanske luke ili ukrcaj ili iskrcaj tereta u Japanu.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **MT:** Na pomorsku vezu između Malte i kontinentalne Europe preko Italije primjenjuju se isključiva prava (CPC 7213, 7214, dio 742, 745, dio 749).

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **SK:** Strani ulagatelji moraju imati glavni ured u Slovačkoj kako bi mogli zatražiti dozvolu za pružanje usluge (CPC 722).

(b) Pomoćne usluge u pomorskom prijevozu

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: Pružanje usluga peljarenja i pristajanja. Podrazumijeva se da, neovisno o kriterijima koji se mogu primjenjivati na registraciju brodova u državi članici Europske unije, Europska unija zadržava pravo zahtijevati da samo brodovi registrirani u nacionalnim registrima država članica Europske unije pružaju usluge peljarenja i pristajanja (CPC 7452).

EU, osim LT i LV: Samo plovila koja plovo pod zastavom države članice Europske unije mogu pružati usluge guranja i tegljenja (CPC 7214).

U LT: Samo pravne osobe iz Litve ili pravne osobe iz države članice Europske unije s podružnicom u Litvi koje imaju certifikat koji je izdala litavska Uprava za pomorsku sigurnost mogu pružati usluge peljarenja, pristajanja, guranja i tegljenja (CPC 7214).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu i u pogledu prekogranične trgovine
uslugama – pristup tržištu:

U **BE**: Usluge ukrcaja i iskrcaja tereta mogu pružati samo akreditirani zaposlenici koji imaju pravo rada u lukama utvrđenima kraljevskim dekretom (CPC 741).

Postojeće mjere:

BE: Loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire;

Arrêté royal du 12 janvier 1973 instituant une Commission paritaire des ports et fixant sa dénomination et sa compétence;

Arrêté royal du 4 septembre 1985 portant agrément d'une organisation d'employeur (Anvers);

Arrêté royal du 29 janvier 1986 portant agrément d'une organisation d'employeur (Gand);

Arrêté royal du 10 juillet 1986 portant agrément d'une organisation d'employeur (Zeebrugge);

Arrêté royal du 1er mars 1989 portant agrément d'une organisation d'employeur (Ostende); i

Arrêté royal du 5 juillet 2004 relatif à la reconnaissance des ouvriers portuaires dans les zones portuaires tombant dans le champ d'application de la loi du 8 juin 1972 organisant le travail portuaire, tel que modifié.

(c) Prijevoz unutarnjim plovnim putovima i pomoćne usluge u prijevozu unutarnjim plovnim putovima

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije:

EU: Prijevoz putnika i tereta unutarnjim plovnim putovima (CPC 722); te pomoćne usluge u prijevozu unutarnjim plovnim putovima.

Podrazumijeva se da ova rezervacija obuhvaća i pružanje usluga kabotažnog prijevoza na unutarnjim plovnim putovima (CPC 722).

(d) Željeznički prijevoz i pomoćne usluge u željezničkom prijevozu

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U EU-u: Željeznički prijevoz putnika i tereta (CPC 711).

U **FI**: Za prekogranično pružanje usluga željezničkog prijevoza. U pogledu uspostave usluga željezničkog prijevoza putnika, trenutno su na snazi isključiva prava (dodijeljena društvu VR-Group Ltd, koje je u potpunom državnom vlasništvu) koja će biti na snazi do 2017. na metropolitanskom području Helsinkija te do 2019. na drugim područjima, a mogu se i produljiti (CPC 7111, 7112).

U **LT**: Usluge održavanja i popravka opreme za željeznički prijevoz podliježu državnom monopolu (CPC 86764, 86769, dio 8868).

U **SE** (odnosi se samo na „Pristup tržištu”): Za usluge održavanja i popravka opreme za željeznički prijevoz provodi se ispitivanje gospodarskih potreba u slučajevima kad ulagatelj namjerava uspostaviti vlastite objekte terminalne infrastrukture. Glavni kriteriji: ograničenja u pogledu prostora i kapaciteta (CPC 86764, 86769, dio 8868).

Postojeće mjere:

FI: Rautatielaki (Zakon o željeznicama) (304/2011).

SE: Zakon o planiranju i izgradnji (2010:900).

(e) Cestovni prijevoz (usluge prijevoza putnika, usluge prijevoza tereta, usluge međunarodnog kamionskog prijevoza) te pomoćne usluge u cestovnom prijevozu

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU:

- i. zahtjev poslovnog nastana za pružanje usluga cestovnog prijevoza i ograničenje prekograničnog pružanja tih usluga (CPC 712).
- ii. ograničenje pružanja kabotaže u određenoj državi članici Europske unije od strane stranih ulagatelja s poslovnim nastanom u drugoj državi članici Europske unije (CPC 712).
- iii. za usluge prijevoza taksijem može se provesti ispitivanje gospodarskih potreba u Europskoj uniji, na temelju čega se ograničava broj pružatelja usluga. Glavni kriteriji: lokalna potražnja kako je utvrđeno u primjenjivom pravu (CPC 71221).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

U **BE**: Zakonodavstvom je utvrđen maksimalan broj dozvola (CPC 71221).

Postojeće mjere:

EU: Uredba (EZ) br. 1071/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavljanju zajedničkih pravila koja se tiču uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoznika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/26/EZ;

Uredba (EZ) br. 1072/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o zajedničkim pravilima za pristup tržištu međunarodnog cestovnog prijevoza tereta; i

Uredba (EZ) br. 1073/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o zajedničkim pravilima za pristup međunarodnom tržištu usluga prijevoza običnim i turističkim autobusima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 561/2006.

U **IT**: Za pružanje usluga limuzina provodi se ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: broj postojećih poslovnih jedinica i učinak na njih, gustoća naseljenosti, geografska rasprostranjenost, učinak na prometne uvjete i otvaranje novih radnih mjesta.

Za pružanje usluga međugradskog autobusnog prijevoza provodi se ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: broj postojećih poslovnih jedinica i učinak na njih, gustoća naseljenosti, geografska rasprostranjenost, učinak na prometne uvjete i otvaranje novih radnih mjesta.

Za pružanje usluga prijevoza tereta provodi se ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: lokalna potražnja (CPC 712).

Postojeće mjere:

IT: Zakonodavni dekret 285/1992 (Zakonik o cestama i naknadne izmjene), članak 85.;

Zakonodavni dekret 395/2000, članak 8. (cestovni prijevoz putnika);

Zakon 21/1992 (Okvirni zakon o izvanrednom javnom cestovnom prijevozu putnika);

Zakon 218/2003, članak 1. (prijevoz putnika unajmljenim autobusima s vozačem); i

Zakon 151/1981 (okvirni zakon o javnom lokalnom prijevozu).

U **PT:** Za pružanje usluga limuzina u prijevozu putnika provodi se ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: broj postojećih poslovnih jedinica i učinak na njih, gustoća naseljenosti, geografska rasprostranjenost, učinak na prometne uvjete i otvaranje novih radnih mjesta (CPC 712).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **LV**: Za pružanje usluga prijevoza putnika i tereta obvezno je odobrenje, koje se ne dodjeljuje za vozila registrirana u inozemstvu. Osnovani subjekti obvezni su upotrebljavati vozila registrirana u nacionalnom registru (CPC 712).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BG**: Za prijevoz putnika i tereta, isključiva prava ili odobrenja mogu se dodijeliti samo državljanima država članica Europske unije te pravnim osobama iz Europske unije koje imaju sjedište u Europskoj uniji. Obvezno je osnivanje društva. Fizičke osobe moraju biti državljani države članice Europske unije (CPC 712).

U **MT**: Za usluge javnog autobusnog prijevoza: na cijelu se mrežu primjenjuju koncesije koje uključuju obvezu pružanja javne usluge za određene društvene skupine (primjerice studente i starije osobe) (CPC 712).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FI**: Za pružanje usluga cestovnog prijevoza obvezno je odobrenje, koje se ne dodjeljuje za vozila registrirana u inozemstvu (CPC 712).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FR**: Ulagateljima izvan Europske unije nije dopušteno pružanje usluga međugradskog autobusnog prijevoza (CPC 712).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

U **ES**: Za pružanje usluga prijevoza putnika u okviru CPC-a 7122 provodi se ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: lokalna potražnja. Za pružanje usluga međugradskog autobusnog prijevoza provodi se ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: broj postojećih poslovnih jedinica i učinak na njih, gustoća naseljenosti, geografska rasprostranjenost, učinak na prometne uvjete i otvaranje novih radnih mjesta.

U **SE**: Za usluge održavanja i popravka opreme za željeznički i cestovni prijevoz provodi se ispitivanje gospodarskih potreba u slučajevima kad ulagatelj namjerava uspostaviti vlastite objekte terminalne infrastrukture. Glavni kriteriji: ograničenja u pogledu prostora i kapaciteta (CPC 6112, 6122, 86764, 86769, dio 8867).

U **SK**: Za prijevoz tereta provodi se ispitivanje gospodarskih potreba. Glavni kriteriji: lokalna potražnja (CPC 712).

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **BG**: Zahtjev poslovnog nastana za pružanje popratnih usluga u cestovnom prijevozu (CPC 744).

Postojeće mjere:

EU: Uredba (EZ) br. 1071/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o uspostavljanju zajedničkih pravila koja se tiču uvjeta za obavljanje djelatnosti cestovnog prijevoznika te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/26/EZ;

Uredba (EZ) br. 1072/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o zajedničkim pravilima za pristup tržištu međunarodnog cestovnog prijevoza tereta; i

Uredba (EZ) br. 1073/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. listopada 2009. o zajedničkim pravilima za pristup međunarodnom tržištu usluga prijevoza običnim i turističkim autobusima i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 561/2006.

FI: Laki kaupallisista tavarankuljetuksista tiellä (Zakon o komercijalnom cestovnom prijevozu) 693/2006; i

Ajoneuvolaki (Zakon o vozilima) 1090/2002.

SE: Zakon o planiranju i izgradnji (2010:900).

(f) Svemirski prijevoz i najam svemirskih letjelica

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: Usluge svemirskog prijevoza te najam svemirskih letjelica (CPC 733, dio 734).

(g) Izuzeća u pogledu tretmana najpovlaštenije nacije

U pogledu liberalizacije ulaganja – tretman najpovlaštenije nacije i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – tretman najpovlaštenije nacije:

i. Prijevoz (kabotaža) osim pomorskog prijevoza

U **FI**: Osiguravanje različitog postupanja prema određenoj zemlji u skladu s postojećim ili budućim bilateralnim sporazumima kojima se za vozila registrirana u inozemstvu propisuje izuzeće za pružanje usluga kabotažnog prijevoza (uključujući kombinirani prijevoz – cestovni i željeznički) u Finskoj na temelju reciprociteta (dio CPC-a 711, dio 712, dio 722).

ii. Popratne usluge za pomorski prijevoz

U **BG**: Ako Japan dopusti pružateljima usluga iz Bugarske pružanje usluga iskrcaja i ukrcaja tereta te usluga pohrane i skladištenja u pomorskim i riječnim lukama, uključujući usluge povezane s kontejnerima i robom u kontejnerima, i Bugarska će dopustiti pružateljima usluga iz Japana da pod istim uvjetima pružaju usluge iskrcaja i ukrcaja tereta te usluge pohrane i skladištenja u pomorskim i riječnim lukama, uključujući usluge povezane s kontejnerima i robom u kontejnerima (dio CPC-a 741, dio 742).

iii. Najam ili zakup brodova

U **DE**: Zakup stranih brodova od strane klijenata koji imaju boravište u Njemačkoj može podlijevati uvjetu reciprociteta (CPC 7213, 7223, 83103).

iv. Cestovni i željeznički prijevoz

EU: Osiguravanje različitog postupanja prema određenoj zemlji u skladu s postojećim ili budućim bilateralnim sporazumima u području međunarodnog cestovnog prijevoza tereta (uključujući kombinirani prijevoz – cestovni i željeznički) te prijevoza putnika, sklopljenih između Europske unije ili država članica Europske unije i određene treće zemlje (CPC 7111, 7112, 7121, 7122, 7123). Tim se postupanjem može:

- zadržati ili ograničiti pružanje relevantnih usluga prijevoza između ugovornih stranaka ili na njihovu državnom području za vozila registrirana u svakoj ugovornoj stranci¹; ili
- predvidjeti porezne olakšice za takva vozila.

¹ Kad je riječ o Austriji, dio izuzeća u pogledu tretmana najpovlaštenije nacije koji se odnosi na prometna prava obuhvaća sve zemlje s kojima postoje ili bi se u budućnosti mogli razmotriti bilateralni sporazumi o cestovnom prijevozu ili drugi dogovori u pogledu cestovnog prijevoza.

v. Cestovni prijevoz

U **BG**: Mjere poduzete na temelju postojećih ili budućih sporazuma i kojima se zadržava ili ograničava pružanje takvih usluga prijevoza te se utvrđuju uvjeti tog pružanja usluga, uključujući dozvole za provoz ili povlaštene naknade za cestovni prijevoz, na državnom području Bugarske ili preko bugarskih granica (CPC 7121, 7122, 7123).

U **CZ**: Mjere poduzete na temelju postojećih ili budućih sporazuma i kojima se zadržava ili ograničava pružanje usluga prijevoza te se određuju uvjeti poslovanja, uključujući dozvole za provoz ili povlaštene naknade za cestovni prijevoz, za usluge prijevoza u Češku, u njoj i iz nje prema predmetnim ugovornim strankama (CPC 7121, 7122, 7123).

U **ES**: Odobrenje za uspostavljanje komercijalne prisutnosti u Španjolskoj može se odbiti pružateljima usluga čija država podrijetla ne odobrava stvaran tržišni pristup pružateljima usluge iz Španjolske (CPC 7123).

Postojeće mjere:

Ley 16/1987, de 30 de julio, de Ordenación de los Transportes Terrestres.

U **HR**: Mjere koje se primjenjuju na temelju postojećih ili budućih sporazuma o međunarodnom cestovnom prijevozu i kojima se zadržava ili ograničava pružanje usluga prijevoza i određuju uvjeti poslovanja, uključujući dozvole za provoz ili povlaštene naknade za cestovni prijevoz, za usluge prijevoza u Hrvatsku, u njoj i iz nje prema predmetnim ugovornim strankama (CPC 7121, 7122, 7123).

U **LT**: Mjere koje su poduzete na temelju bilateralnih sporazuma i kojima se uređuju usluge prijevoza i uvjeti obavljanja djelatnosti, uključujući dozvole za bilateralni tranzit i ostale dozvole za prijevoz u pogledu usluga prijevoza na državno područje Litve, kroz njega i iz njega do predmetnih ugovornih stranaka, te poreze i pristojbe za cestovni prijevoz (CPC 7121, 7122, 7123).

U **SK**: Mjere koje su poduzete na temelju postojećih ili budućih sporazuma i kojima se zadržava ili ograničava pružanje usluga prijevoza i određuju uvjeti poslovanja, uključujući dozvole za provoz ili povlaštene naknade za cestovni prijevoz, za usluge prijevoza u Slovačku, u njoj i iz nje prema predmetnim ugovornim strankama (CPC 7121, 7122, 7123).

vi. Željeznički prijevoz

U **BG**, **CZ** i **SK**: Na temelju postojećih ili budućih sporazuma, kojima se uređuju prometna prava i uvjeti poslovanja te pružanje usluga prijevoza na državnom području Bugarske, Češke i Slovačke te između predmetnih zemalja. (CPC 7111, 7112).

vii. Zračni prijevoz – pomoćne usluge u zračnom prijevozu

EU: Osiguravanje različitog postupanja prema trećoj zemlji u skladu s postojećim ili budućim bilateralnim sporazumima u području usluga prihvata.

viii. Cestovni i željeznički prijevoz

U **EE**: Kada se osigurava različito postupanje prema određenoj zemlji u skladu s postojećim ili budućim bilateralnim sporazumima o međunarodnom cestovnom prijevozu (uključujući kombinirani prijevoz – cestovni i željeznički) kojima se rezervira ili ograničava pružanje usluga prijevoza u Estoniju, u njoj i iz nje prema ugovornim strankama za vozila registrirana u svakoj ugovornoj stranci te kojima se omogućuju porezne olakšice za takva vozila (dio CPC-a 711, dio 712, dio 721).

ix. Sve usluge prijevoza putnika i tereta, osim pomorskog i zračnog prijevoza

U **PL**: Ako Japan poljskim pružateljima usluga prijevoza putnika i tereta dopusti pružanje usluga prijevoza na državnom području Poljske i preko njega, i Poljska će japanskim pružateljima usluga prijevoza putnika i tereta dopustiti pružanje usluga prijevoza na državno područje Poljske i preko njega pod istim uvjetima.

Rezerva br. 21 – Poljoprivreda, ribolov i vode

Sektor:	Poljoprivreda, lov, šumarstvo; ribolov, akvakultura, usluge povezane s ribolovom; skupljanje, pročišćivanje i distribucija vode
Industrijska klasifikacija:	ISIC Rev. 3.1 011, ISIC Rev. 3.1 012, ISIC Rev. 3.1 013, ISIC Rev. 3.1 014, ISIC Rev. 3.1 015, CPC 8811, 8812, 8813, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga; ISIC Rev. 3.1 0501, 0502, CPC 882
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Tretman najpovlaštenije nacije Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata Viša uprava i upravni odbori
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Poljoprivreda, lov i šumarstvo

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **HR**: Djelatnosti poljoprivrede i lova.

U **HU**: Djelatnosti poljoprivrede (ISIC Rev. 3.1 011, 3.1 012, 3.1 013, 3.1 014, 3.1 015, CPC 8811, 8812, 8813, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga).

Postojeće mjere:

HR: Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Službeni list br. 152/08, 25/09, 153/09, 21/10 39/11 i 63/11), članak 2.

(b) Ribolov, akvakultura i usluge povezane s ribolovom (ISIC Rev. 3.1 0501, 0502, CPC 882)

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: Posebno u okviru zajedničke ribarstvene politike te sporazumâ o ribarstvu s određenom trećom zemljom, pristup biološkim resursima i ribolovnim područjima u pomorskim vodama pod suverenitetom ili u nadležnosti država članica Europske unije te njihova upotreba, uključujući:

- i. uređenje iskrcaja ulova iz potkvota dodijeljenih plovilima Japana ili treće zemlje u lukama Europske unije;
- ii. utvrđivanje najmanje potrebne veličine društva kako bi se zaštitila i tradicionalna ribarska plovila i obalna ribarska plovila; ili
- iii. osiguravanje različitog postupanja prema Japanu ili trećoj zemlji u skladu s postojećim ili budućim bilateralnim sporazumima u području ribarstva.

Dozvola za komercijalni ribolov kojom se dodjeljuju prava na ribolov u teritorijalnim vodama određene države članice Europske unije može se dodijeliti samo plovilima koja plove pod zastavom države članice Europske unije.

Državljanstvo članova posade ribarskog plovila koje plovi pod zastavom države članice Europske unije.

Otvaranje morskih ili riječnih objekata akvakulture.

U **FR**: Državljanima zemalja izvan Europske unije ne mogu sudjelovati u uzgoju ribe, školjaka ili algi na državnom pomorskom dobru Francuske.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, tretman najpovlaštenije nacije i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BG**: Lov živih morskih i riječnih resursa u unutarnjim morskim vodama i u teritorijalnome moru Bugarske smiju obavljati samo plovila koja plove pod zastavom Bugarske. Strani brodovi ne smiju obavljati komercijalni ribolov u isključivom gospodarskom pojasu, osim na temelju sporazuma između Bugarske i države zastave. Pri prolasku kroz isključivi gospodarski pojas strani ribolovni brodovi ne smiju zadržati svoju ribolovnu opremu u operativnom načinu rada.

(c) Skupljanje, pročišćivanje i distribucija vode

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: Djelatnosti koje uključuju usluge povezane sa skupljanjem, pročišćivanjem i distribucijom vode kućanstvima te industrijskim, komercijalnim ili drugim korisnicima, kao i opskrbu pitkom vodom i gospodarenje vodama.

Rezerva br. 22 – Djelatnosti povezane s energetikom

Sektor:	Proizvodnja energije i povezane usluge
Industrijska klasifikacija:	ISIC Rev. 3.1 10, 1110, 12, 120, 1200, 13, 14, 232, 233, 2330, 40, 401, 4010, 402, 4020, dio 4030, CPC 613, 62271, 63297, 7131, 71310, 742, 7422, dio 88, 887.
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata Viša uprava i upravni odbori
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

- (a) **Energetske usluge – općenito (ISIC Rev. 3.1 10, 1110, 13, 14, 232, 40, 401, 402, dio 403, 41; CPC 613, 62271, 63297, 7131, 742, 7422, 887 (osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga))**

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: Ako određena država članica Europske unije dopušta strano vlasništvo nad sustavom za prijenos plina ili električne energije, ili sustavom za prijevoz nafte i plina cjevovodima, u odnosu na japanska poduzeća pod kontrolom fizičkih osoba ili poduzeća iz treće zemlje iz koje Europska unija uvozi više od 5 posto svojeg ukupnog uvoza nafte, prirodnog plina ili električne energije, kako bi se zajamčila sigurnost opskrbe energijom za Europsku uniju u cijelosti odnosno za pojedinačne države članice Europske unije. Ova se rezerva ne primjenjuje na usluge savjetovanja i konzultantske usluge koje se pružaju kao usluge povezane s distribucijom energije.

Ova se rezerva ne primjenjuje na **HR**, **HU** i **LT** (za **LT**: samo CPC 7131) u vezi s prijevozom goriva cjevovodima, ni na **LV** u vezi s uslugama povezanim s distribucijom energije, ni na **SI** u vezi s uslugama povezanim s distribucijom plina (ISIC Rev. 3.1 401, 402, CPC 7131, 887, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga).

U **CY**: Za proizvodnju proizvoda od rafinirane nafte, ako ulagatelj kontrolira fizička ili pravna osoba iz zemlje izvan Europske unije iz koje Europska unija uvozi više od 5 posto svojeg ukupnog uvoza nafte ili prirodnog plina, te proizvodnja plina, distribucija plinovitih goriva distribucijskom mrežom za vlastite potrebe, proizvodnja, prijenos i distribucija električne energije, prijevoz goriva cjevovodima, usluge povezane s distribucijom električne energije i prirodnog plina, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga, usluge veleprodaje električne energije te usluge maloprodaje motornog goriva, električne energije i plina koji nije u bocama (ISIC Rev. 3.1 232, 4010, 4020, CPC 613, 62271, 63297, 7131 i 887, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga).

U **FI**: Mreže i sustavi za prijenos i distribuciju energije te pare i tople vode.

U **FI**: Količinska ograničenja u obliku monopola ili isključivih prava za uvoz prirodnog plina te za proizvodnju i distribuciju pare i tople vode. Trenutačno se primjenjuju prirodni monopoli i isključiva prava (ISIC Rev. 3.1 40, CPC 7131, 887, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga).

U **FR**: Sustavi prijenosa električne energije i plina te prijevoz nafte i plina cjevovodima (CPC 7131).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE**: Usluge distribucije energije i usluge povezane s distribucijom energije (CPC 887, osim konzultantskih usluga).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE**: Za usluge prijenosa energije, u pogledu vrsta pravnih subjekata i postupanja prema javnim ili privatnim subjektima kojima je BE dodijelio isključiva prava. Obvezan je poslovni nastan u Europskoj uniji (ISIC Rev. 3.1 4010, CPC 71310).

U **BG**: Za usluge povezane s distribucijom energije (dio CPC-a 88).

U **PT**: Za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije, proizvodnju prirodnog plina, prijevoz goriva cjevovodima, usluge veleprodaje električne energije, usluge maloprodaje električne energije i plina koji nije u bocama te usluge povezane s distribucijom električne energije i prirodnog plina. Koncesije u sektoru električne energije i plina dodjeljuju se samo društvima s ograničenom odgovornošću koje imaju sjedište u PT (ISIC Rev. 3.1 232, 4010, 4020, CPC 7131, 7422, 887, osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga).

U **SK**: Obvezno je odobrenje za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije, proizvodnju plina i distribuciju plinovitih goriva, proizvodnju i distribuciju pare i tople vode, prijevoz goriva cjevovodima, veleprodaju i maloprodaju električne energije, pare i tople vode te usluge povezane s distribucijom energije, uključujući usluge u području energetske učinkovitosti, energetske uštede i energetskog pregleda. Provođi se ispitivanje gospodarskih potreba, a zahtjev se može odbiti samo ako je tržište zasićeno. Za sve te djelatnosti odobrenje se može dodijeliti samo fizičkoj osobi s trajnim boravištem u državi članici Europske unije ili EGP-a odnosno pravnoj osobi osnovanoj u Europskoj uniji ili EGP-u (ISIC Rev. 3.1 4010, 4020, 4030, CPC 7131).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE**: Stranim poduzećima pod kontrolom fizičkih osoba ili poduzeća iz treće zemlje iz koje Europska unija uvozi više od 5 posto svojeg ukupnog uvoza nafte, prirodnog plina ili električne energije može se zabraniti da steknu kontrolu nad tom djelatnošću, uz iznimku vađenja metalnih rudača te drugog rudarstva i vađenja. Obvezno je osnivanje društva (bez podružnica) (ISIC Rev. 3.1 10, 1110, 13, 14, 232, dio 4010, dio 4020, dio 4030).

Postojeće mjere:

EU: Direktiva 2009/72/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage

Direktive 2003/54/EZ; i

Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ.

BG: Zakon o energetici.

CY: Zakoni o uređivanju tržišta električne energije iz 2003. – Zakon 122(I)/2003 kako je izmijenjen zakonima 239(I)/2004, 143(I)/2005, 173(I)/2006, 92(I)/2008, 211(I)/2012, 206(I)/2015 i 18(I)/2017;

Zakoni o uređivanju tržišta plina iz 2004. – 2007.;

Zakon o nafti (cjevovodi), poglavlje 273. Ustava Republike Cipra;

Zakon o nafti L.64(I)/1975; i

Zakoni o specifikacijama nafte i plina iz 2003. – 2009.

FI: Maakaasumarkkinalaki (Zakon o tržištu prirodnog plina) (508/2000); i
Sähkömarkkinalaki (Zakon o tržištu električne energije) (386/1995).

FR: Zakonik o energiji (L111-5, L111-53).

PT: Uredba sa zakonskom snagom 230/2012 i Uredba sa zakonskom snagom 231/2012,
26. listopada – prirodni plin;
Uredba sa zakonskom snagom 215-A/2012 i Uredba sa zakonskom snagom 215-B/2012, 8.
listopada – električna energija; i
Uredba sa zakonskom snagom 31/2006, 15. veljače – sirova nafta/naftni proizvodi.

SK: Zakon 51/1988 o rudarstvu, eksplozivima i državnim upravljanjem rudarstvom;
Zakon 569/2007 o obavljanju djelatnosti geoloških istraživanja, članak 5.;
Zakon 251/2012 o energetici, članci 6. i 7.; i
Zakon 657/2004 o toplinskoj energiji, članak 5.

(b) Električna energija (ISIC Rev. 3.1 40, 401; CPC 62271, 887 (osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga))

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FI**: Uvoz električne energije. U pogledu prekogranične trgovine, veleprodaje i maloprodaje električne energije.

U **FR**: Samo društva u kojima 100 posto udjela u kapitalu drže francuska država, neka druga organizacija iz javnog sektora ili Electricité de France (EDF) mogu biti vlasnici sustava prijenosa ili distribucije električne energije te upravljati njima.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BG**: Za proizvodnju električne energije i proizvodnju toplinske energije.

U **PT**: Djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije obavljaju se u okviru isključivih koncesija za javne usluge.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE**: Za pojedinačno odobrenje za proizvodnju električne energije kapaciteta 25 MW obvezan je poslovni nastan u Europskoj uniji ili u drugoj državi koja ima režim sličan režimu utvrđenom važećom Direktivom 96/92/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. prosinca 1996. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije te u kojoj društvo ima učinkovitu i trajnu poveznicu s gospodarstvom.

Odobalna proizvodnja električne energije na odobalnom državnom području BE podliježe koncesiji i obvezi uspostave zajedničkog pothvata s društvom iz države članice Europske unije odnosno sa stranim društvom iz zemlje koja ima režim sličan onome iz Direktive 2003/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 96/92/EZ, posebno u pogledu uvjeta u pogledu odobrenja i odabira. Osim toga, to bi društvo trebalo imati središnju upravu ili glavni ured u državi članici Europske unije ili zemlji koja ispunjuje prethodno navedene kriterije i u kojoj ima učinkovitu i trajnu poveznicu s gospodarstvom.

Za izgradnju električnih vodova kojima se odobalno mjesto proizvodnje povezuje s prijenosnom mrežom Elije obvezno je odobrenje, a društvo mora ispuniti prethodno navedene uvjete, osim uvjeta za uspostavu zajedničkog pothvata.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – nacionalni tretman:

U **BE**: Za opskrbu električnom energijom koju provodi posrednik s klijentima iz BE koji su povezani na nacionalnu mrežu odnosno na izravnu liniju s nominalnim naponom većim od 70 000 V obvezno je odobrenje. To odobrenje može se dodijeliti samo fizičkim ili pravnim osobama s poslovnim nastanom u EGP-u.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

U **FR**: Za proizvodnju električne energije.

Postojeće mjere:

BE: Arrêté Royal du 11 octobre 2000 fixant les critères et la procédure d'octroi des autorisations individuelles préalables à la construction de lignes directes;

Arrêté Royal du 20 décembre 2000 relatif aux conditions et à la procédure d'octroi des concessions domaniales pour la construction et l'exploitation d'installations de production d'électricité à partir de l'eau, des courants ou des vents, dans les espaces marins sur lesquels la Belgique peut exercer sa juridiction conformément au droit international de la mer; i

Arrêté Royal du 12 mars 2002 relatif aux modalités de pose de câbles d'énergie électrique qui pénètrent dans la mer territoriale ou dans le territoire national ou qui sont installés ou utilisés dans le cadre de l'exploration du plateau continental, de l'exploitation des ressources minérales et autres ressources non vivantes ou de l'exploitation d'îles artificielles, d'installations ou d'ouvrages relevant de la juridiction belge.

FI: Maakaasumarkkinalaki (Zakon o tržištu prirodnog plina) (508/2000); i
Sähkömarkkinalaki (Zakon o tržištu električne energije) 588/2013
FR: Zakonik o energiji (L111-5, L111-53).

PT: Uredba sa zakonskom snagom 215-A/2012; i
Uredba sa zakonskom snagom 215-B/2012, 8. listopada – električna energija.

- (c) **Goriva, plin, sirova nafta ili proizvodi od nafte (ISIC Rev. 3.1 232, 40, 402; CPC 613, 62271, 63297, 7131, 71310, 742, 7422, dio 88, 887 (osim usluga savjetovanja i konzultantskih usluga))**

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FI:** Iz razloga energetske sigurnosti sprečava se kontrola ili vlasništvo stranih osoba ili poduzeća nad terminalom za ukapljeni prirodni plin (LNG) (uključujući one dijelove terminala za LNG koji se upotrebljavaju za skladištenje ili uplinjavanje LNG-a).

U **FR**: Iz razloga energetske sigurnosti samo društva u kojima 100 posto udjela u kapitalu drže francuska država, neka druga organizacija iz javnog sektora ili ENGIE mogu biti vlasnici sustava prijenosa ili distribucije plina te upravljati njima.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE**: Za usluge skladištenja plinova u rasutom stanju, u pogledu vrsta pravnih subjekata i postupanja prema javnim ili privatnim subjektima kojima je Belgija dodijelila isključiva prava. Za usluge skladištenja plinova u rasutom stanju obavezan je poslovni nastan u Europskoj uniji (dio CPC-a 742).

U **BG**: Za prijevoz cjevovodima, pohranu i skladištenje nafte i prirodnog plina, uključujući prijevoz u tranzitu (CPC 71310, dio CPC-a 742).

U **PT**: Za prekogranično pružanje usluga pohrane i skladištenja goriva prevezenih cjevovodima (prirodni plin). Također, koncesije koje se odnose na prijenos, distribuciju i podzemnu pohranu prirodnog plina te prihvata, skladištenje i uplinjavanje ukapljenog prirodnog plina na terminalima za LNG dodjeljuju se u okviru ugovora o koncesiji na temelju javnih poziva na podnošenje ponuda (CPC 7131, CPC 7422).

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **BE**: Prijevoz prirodnog plina i drugih goriva cjevovodima podliježe uvjetu u pogledu odobrenja. To odobrenje može se dodijeliti samo fizičkoj ili pravnoj osobi s poslovnim nastanom u državi članici Europske unije (u skladu s člankom 3. propisa Arrêté Royal od 14. svibnja 2002.).

Ako zatraži odobrenje, društvo mora:

- i. biti uspostavljeno u skladu s belgijskim zakonodavstvom, sa zakonodavstvom druge države članice Europske unije ili sa zakonodavstvom treće zemlje koja je preuzela obveze za održavanje regulatornog okvira sličnog zajedničkim zahtjevima utvrđenima u Direktivi 98/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina; i

- ii. imati administrativno središte, glavni poslovni nastan ili glavni ured u državi članici Europske unije odnosno u trećoj zemlji koja je preuzela obveze za održavanje regulatornog okvira sličnog zajedničkim zahtjevima utvrđenima u Direktivi 98/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. lipnja 1998. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina, uz uvjet da djelatnost tog poslovnog nastana ili glavnog ureda predstavlja učinkovitu i trajnu poveznicu s gospodarstvom predmetne zemlje (CPC 7131).

U **BE**: Općenito, opskrba prirodnim plinom klijenata s poslovnim nastanom u Belgiji (klijenti su i društva za distribuciju i potrošači čija ukupna kombinirana potrošnja plina iz svih točaka opskrbe iznosi najmanje 1 milijun kubičnih metara godišnje) podliježe pojedinačnom odobrenju koje dodjeljuje ministar, osim ako je dobavljač društvo za distribuciju koje upotrebljava vlastitu distribucijsku mrežu. Takvo odobrenje može se dodijeliti samo fizičkim ili pravnim osobama s poslovnim nastanom u državi članici Europske unije.

U **CY**: Za prekogranično pružanje usluga pohrane i skladištenja goriva prevezenih cjevovodima te maloprodaju loživog ulja i plina u boci, osim naručivanja poštom (CPC 613, CPC 62271, CPC 63297, CPC 7131, CPC 742).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **HU**: Za pružanje usluga prijevoza goriva cjevovodima obvezan je poslovni nastan. Usluge se mogu pružati na temelju ugovora o koncesiji koji dodjeljuje država ili lokalno tijelo vlasti. Pružanje tih usluga uređeno je mađarskim Zakonom o koncesijama (CPC 7131).

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **LT**: Za prijevoz goriva cjevovodima i pomoćne usluge u prijevozu robe cjevovodima, osim goriva.

Postojeće mjere:

BE: Arrêté Royal du 14 mai 2002 relatif à l'autorisation de transport de produits gazeux et autres par canalisations; i

Loi du 12 avril 1965 relative au transport de produits gazeux et autres par canalisations (article 8.2).

BG: Zakon o energetici.

CY: Zakon o uređivanju tržišta električne energije iz 2003. – Zakon 122(I)/2003 kako je izmijenjen zakonima 239(I)/2004, 143(I)/2005, 173(I)/2006, 92(I)/2008, 211(I)/2012, 206(I)/2015 i 18(I)/2017;

Zakoni o uređivanju tržišta plina iz 2004. – 2007.;

Zakon o nafti (cjevovodi), poglavlje 273. Ustava Republike Cipra;

Zakon o nafti L.64(I)/1975; i

Zakoni o specifikacijama nafte i plina iz 2003. – 2009.

FI: Maakaasumarkkinalaki (Zakon o tržištu prirodnog plina) (508/2000).

FR: Zakonik o energiji (L111-5, L111-53).

HU: Zakon XVI iz 1991. o koncesijama.

LT: Zakon Republike Litve o prirodnom plinu od 10. listopada 2000. br. VIII-1973.

PT: Uredba sa zakonskom snagom 230/2012 i Uredba sa zakonskom snagom 231/2012, 26. listopada – prirodni plin;

Uredba sa zakonskom snagom 215-A/2012 i Uredba sa zakonskom snagom 215-B/2012, 8. listopada – električna energija; i

Uredba sa zakonskom snagom 31/2006, 15. veljače – sirova nafta/naftni proizvodi.

(d) Nuklearna energija (ISIC Rev. 3.1 12, 3.1 23, 120, 1200, 233, 2330, 40, dio 4010, CPC 887))

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **DE**: Za proizvodnju, preradu ili prijevoz nuklearnog materijala te proizvodnju ili distribuciju električne energije iz nuklearnog materijala.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **AT** i **FI**: za proizvodnju, preradu ili prijevoz nuklearnog materijala te proizvodnju ili distribuciju električne energije iz nuklearnog materijala.

U **BE**: Za proizvodnju, preradu ili prijevoz nuklearnog materijala te proizvodnju ili distribuciju električne energije iz nuklearnog materijala.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata:

U **HU** i **SE**: Za preradu nuklearnih goriva i proizvodnju električne energije iz nuklearnog materijala.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori:

U **BG**: Za obradu materijala za fisiju i fuziju ili materijala iz kojih se oni dobivaju, kao i na trgovinu tim materijalima, na održavanje i popravak opreme i sustava u objektima za proizvodnju nuklearne energije, na prijevoz tih materijala te otpadaka i otpadnih tvari iz njihove obrade, na upotrebu ionizirajuće radijacije te na sve ostale usluge povezane s upotrebom nuklearne energije u miroljubive svrhe (uključujući usluge inženjerstva i savjetovanja te usluge povezane sa softverom itd.).

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **FR**: Te djelatnosti moraju biti u skladu s obvezama iz Sporazuma između Euratoma i Japana.

Postojeće mjere:

AT: Bundesverfassungsgesetz für ein atomfreies Österreich (Ustavni zakon o Austriji bez nuklearne energije), BGBl. I. br. 149/1999.

BG: Zakon o sigurnoj upotrebi nuklearne energije.

FI: Ydinenergialaki (Zakon o nuklearnoj energiji) (990/1987).

HU: Zakon CXVI. iz 1996. o nuklearnoj energiji; i
Uredba Vlade br. 72/2000 o nuklearnoj energiji.

SE: Švedski zakonik o okolišu (1998:808); i
Zakon o nuklearnim aktivnostima (1984:3).

Rezerva br. 23 – Ostale usluge koje nisu drugdje uključene

Sektor:	Ostale usluge koje nisu drugdje uključene
Industrijska klasifikacija:	CPC 9703, dio CPC-a 612, dio CPC-a 621, dio CPC-a 625, dio 85990
Vrsta rezerve:	Pristup tržištu Nacionalni tretman Tretman najpovlaštenije nacije Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata Viša uprava i upravni odbori
Odjeljak:	Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Opis:

EU zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na sljedeće:

(a) Pogrebne usluge, usluge kremiranja i usluge grobara (CPC 9703)

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu:

U **FI**: Usluge kremiranja te upravljanja grobljima i njihova održavanja mogu pružati samo država, općine, župe, vjerske zajednice odnosno neprofitne fondacije ili društva.

U **PT**: Za pružanje pogrebnih usluga i usluga grobara obvezna je komercijalna prisutnost. Za pružanje usluga tehničkog upravitelja subjektima koji pružaju pogrebne usluge i usluge grobara obvezno je državljanstvo države članice EGP-a.

U **SE**: Monopol Švedske crkve ili lokalnog tijela vlasti na usluge kremiranja i pogrebne usluge.

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U **DE**: Samo pravne osobe osnovane na temelju javnog prava mogu upravljati grobljem. Izgradnja groblja i upravljanje njima te pružanje usluga povezanih s pogrebima mogu se provoditi kao javne usluge.

U **SI**: Pogrebne usluge, usluge kremiranja i usluge grobara.

Postojeće mjere:

FI: Hautaustoimilaki (Zakon o pogrebnim uslugama) (457/2003).

PT: Uredba sa zakonskom snagom br. 10/2015 od 16. siječnja.

SE: Begravningslag (1990:1144).

(b) Ostale usluge povezane s poslovanjem

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U CZ: Usluge dražbi u Češkoj podliježu dozvoli. Za dobivanje dozvole (za pružanje usluga dobrovoljnih javnih dražbi) društvo mora biti osnovano u Češkoj i fizička osoba mora imati dozvolu boravka, pri čemu društvo odnosno fizička osoba moraju biti registrirani u Registru trgovačkih društava Češke (dio CPC-a 612, dio CPC-a 621, dio CPC-a 625, dio 85990).

Postojeće mjere:

CZ: Zakon br. 455/1991 zb., o dozvolama za obavljanje djelatnosti; i
Zakon br. 26/2000 zb., o javnim dražbama.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

U LT: Državno poduzeće Infostruktura ima isključiva prava za pružanje sljedećih usluga: prijenos podataka sigurnom državnom mrežom za prijenos podataka, dodjela internetskih adresa koje završavaju s „gov.lt”, certificiranje elektroničkih blagajni.

Postojeće mjere:

LT: Vladina rezolucija od 28. svibnja 2002. br. 756 o odobrenju standardnog postupka za utvrđivanje cijena i tarifa za monopolističku robu i usluge koje pružaju državna poduzeća i javne institucije koje su osnovala ministarstva, vladine institucije i okružni guverneri i koji su im dodijeljeni.

U pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu:

U **FI:** Zahtjev poslovnog nastana u Finskoj ili u drugoj državi članici EGP-a za potrebe pružanja usluga elektroničke identifikacije.

Postojeće mjere:

FI: Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (Zakon o pouzdanoj elektroničkoj identifikaciji i elektroničkim potpisima) 617/2009.

(c) Nove usluge

U pogledu liberalizacije ulaganja – pristup tržištu, nacionalni tretman, viša uprava i upravni odbori, zabrana zahtjeva u pogledu rezultata i u pogledu prekogranične trgovine uslugama – pristup tržištu, nacionalni tretman:

EU: Za pružanje novih usluga koje nisu sadržane u Središnjoj klasifikaciji proizvoda Ujedinjenih naroda (CPC) iz 1991.

Raspored za Japan

Uvodne napomene

1. Rasporedom se utvrđuju, u skladu s člancima 8.12., 8.18. i 8.24., rezerve koje je Japan donio u pogledu određenih sektora, podsektora ili djelatnosti za koje može provesti postojeće ili donijeti nove ili strože mjere koje nisu u skladu s obvezama iz:
 - (a) članka 8.7. ili članka 8.15.;
 - (b) članka 8.8. ili članka 8.16.;
 - (c) članka 8.9. ili članka 8.17.;
 - (d) članka 8.10.; ili
 - (e) članka 8.11.

2. Sve rezerve sadržavaju sljedeće elemente:

- (a) „sektor”: odnosi se na opći sektor za koji se rezerva donosi;
- (b) „podsektor”: odnosi se na posebni sektor za koji se rezerva donosi;
- (c) „industrijska klasifikacija”: odnosi se, gdje je to primjenjivo i samo u cilju transparentnosti, na djelatnost obuhvaćenu rezervom u skladu s nacionalnim ili međunarodnim kodovima industrijske klasifikacije;
- (d) „predmetne obveze”: utvrđuju se obveze iz stavka 1. za koje se rezerva donosi;
- (e) „opis”: utvrđuje se opseg sektora, podsektora ili djelatnosti koji su obuhvaćeni rezervom; i
- (f) „postojeće mjere”: u cilju transparentnosti utvrđuju se postojeće mjere koje se primjenjuju na sektore, podsektore ili djelatnosti koji su obuhvaćeni rezervom.

3. Pri tumačenju rezerve uzimaju se u obzir svi elementi rezerve. Element „opis” ima prednost pred svim ostalim elementima.
4. U pogledu financijskih usluga:
 - (a) zbog bonitetnih razloga u smislu članka 8.65. Japan ne smije biti spriječen u poduzimanju mjera kao što su nediskriminacijska ograničenja pravnog oblika komercijalne prisutnosti; iz istih razloga Japan ne smije biti spriječen u primjeni nediskriminirajućih ograničenja koja se odnose na pristup tržištu novih financijskih usluga koje su u skladu s regulatornim okvirom namijenjenom postizanju tih bonitetnih ciljeva; u tom kontekstu, investicijskim društvima dopušteno je poslovanje vrijednosnim papirima kako je definirano relevantnim japanskim zakonima te banke ne smiju poslovati tim vrijednosnim papirima, osim ako je to u skladu s tim zakonima; i
 - (b) usluge pružene na području Europske unije korisniku usluga u Japanu bez aktivnog marketinga od strane isporučitelja usluge smatraju se uslugama pruženima u skladu s člankom 8.2. točkom (d) podtočkom ii.

5. Mjere koje utječu na kabotažu u uslugama pomorskog prijevoza nisu navedene u ovom Rasporedu jer su isključene iz područja primjene poglavlja 8. odjeljka B, u skladu s člankom 8.6. stavkom 2. točkom (a), odnosno poglavlja 8. odjeljka C, u skladu s člankom 8.14. stavkom 2. točkom (a).
6. Zakoni i propisi Japana u pogledu dostupnosti spektra koji utječu na obveze u skladu s člancima 8.7. i 8.15. nisu uključeni u ovaj Raspored za Japan, uzimajući u obzir Dodatak 6. Smjernicama za uvrštavanje posebnih obveza (dokument WTO-a S/L/92 od 28. ožujka 2001.).
7. Za potrebe Rasporeda za Japan u ovom Prilogu „JSIC” znači Standardna industrijska klasifikacija Japana kako ju je utvrdilo Ministarstvo unutarnjih poslova i komunikacija te kako je izmijenjena 30. listopada 2013.

1 Sektor: Svi sektori

Podsektor:

Industrijska
klasifikacija:

Predmetne
obveze:

Pristup tržištu (članak 8.7.)

Nacionalni tretman (članak 8.8.)

Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.)

Opis:

Liberalizacija ulaganja

1. Pri prijenosu ili ustupanju svojih vlasničkih udjela ili imovine u državnom poduzeću ili vladinu tijelu Japan zadržava pravo da:
 - (a) za poduzetnike iz Europske unije odnosno njihova ulaganja uvede zabrane ili ograničenja u pogledu vlasništva nad tim udjelima ili imovinom;

- (b) za poduzetnike iz Europske unije odnosno njihova ulaganja uvede ograničenja u pogledu mogućnosti da kao vlasnici tih udjela ili imovine kontroliraju poduzeća koja iz njih proizlaze; ili
- (c) donosi ili provodi mjere koje se odnose na državljanstvo izvršnih direktora, direktora ili članova upravnog odbora poduzeća koja iz njih proizlaze.

- 2. Neovisno o stavku 1., Vlada Japana na središnjoj razini ne donosi nikakve zabrane, ograničenja ili mjere iz stavka 1. u obliku novih zakona ili propisa nakon prvotnog prijenosa udjela ili imovine iz stavka 1.¹ sa središnje razine Vlade Japana na poduzetnika iz Europske unije odnosno njegova ulaganja.

Postojeće mjere:

¹ Podrazumijeva se da Vlada Japana na središnjoj razini može provoditi navedene zabrane, ograničenja ili mjere koje su donesene ili provedene u prvotnom prijenosu.

2 Sektor: Svi sektori

Podsektor:

Industrijska
klasifikacija:

Predmetne
obveze: Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.)
 Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.)
 Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.)

Opis: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama
Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na
ulaganja u ili pružanje usluga telegrafa, kladionica i kockarnica,
proizvodnje duhanskih proizvoda, proizvodnje novčanica Banke
Japana, kovanja i prodaje kovanica te poštanskih usluga u Japanu¹.

¹ Za potrebe ove rezerve „poštanske usluge” znači dostava korespondencije drugih osoba („tanin-no-shinsho-no-sotatsu”) iz članka 4. stavka 2. Zakona o poštanskim uslugama (Zakon br. 165 iz 1947.) i usluga dostave korespondencije („shinshobin-no-ekimu”) u smislu Zakona o dostavi korespondencije od strane privatnih operatora (Zakon br. 99 iz 2002.), ali ne uključuje usluge dostave posebne korespondencije („tokutei-shinshobin-ekimu”) u smislu zadnje navedenog Zakona. Tom definicijom nisu obuhvaćene usluge dostave pošiljaka i paketa, robe, izravne pošte i časopisa.

Postojeće mjere: Zakon o telekomunikacijama (Zakon br. 86 iz 1984.)
Dopunske odredbe, članak 5.
Zakon o poštanskim uslugama (Zakon br. 165 iz 1947.), članak 2.
Zakon o dostavi korespondencije od strane privatnih operatora (Zakon
br. 99 iz 2002.)
Zakon o konjičkim utrkama (Zakon br. 158 iz 1948.), članak 1.
Zakon o utrkama motornih čamaca (Zakon br. 242 iz 1951.), članak 2.
Zakon o biciklističkim utrkama (Zakon br. 209 iz 1948.), članak 1.
Zakon o automobilskim utrkama (Zakon br. 208 iz 1950.), članak 3.
Zakon o igrama na sreću (Zakon br. 144 iz 1948.), članak 4.
Zakon o Banci Japana (Zakon br. 89 iz 1997.), članci 46. i 49.
Zakon o jedinici valute i izdavanju kovanica (Zakon br. 42 iz 1987.,
članci 4. i 10.)
Zakon o igrama na sreću u cilju promocije sporta (Zakon br. 63 iz
1998.), članak 3.

3	Sektor:	Svi sektori (nepriznate ili tehnički neizvedive usluge)
	Podsektor:	
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.) Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.) Tretman najpovlaštenije nacije (članci 8.9. i 8.17.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> 1. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na usluge, osim onih koje je priznala ili koje je trebala priznati Vlada Japana zbog okolnosti koje su vladale u vrijeme stupanja na snagu ovog Sporazuma. 2. Sve usluge koje su pozitivno i izričito klasificirane u JSIC-u ili CPC-u u vrijeme stupanja na snagu ovog Sporazuma trebale su u tom trenutku biti priznate od strane Vlade Japana. 3. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na pružanje usluga u bilo kojem obliku u kojem te usluge nisu bile tehnički izvedive u vrijeme stupanja na snagu ovog Sporazuma.
	Postojeće mjere:	

4	Sektor:	Zrakoplovna industrija
	Podsektor:	Svemirska industrija
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.) Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.) Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.) Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata (članak 8.11.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> 1. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja u svemirsku industriju.

2. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na pružanje usluga u svemirskoj industriji, uključujući:
- (a) usluge na temelju ugovora o poticanju tehnološkog razvoja radi uvoza tehnologija za razvoj, proizvodnju ili uporabu;
 - (b) usluge proizvodnje na temelju naknade ili ugovora;
 - (c) usluge popravaka i održavanja; i
 - (d) usluge svemirskog prijevoza.

Postojeće mjere: Zakon o deviznom poslovanju i stranoj trgovini (Zakon br. 228 iz 1949.), članci 27. i 30.

5	Sektor:	Industrija oružja i eksploziva
	Podsektor:	Industrija oružja Industrija eksploziva
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.) Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.) Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.) Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata (članak 8.11.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> 1. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja u području industrije oružja i industrije eksploziva.

2. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na pružanje usluga u industriji oružja i industriji eksploziva, uključujući:
- (a) usluge na temelju ugovora o poticanju tehnološkog razvoja radi uvoza tehnologija za razvoj, proizvodnju ili uporabu;
 - (b) usluge proizvodnje na temelju naknade ili ugovora; i
 - (c) usluge popravaka i održavanja.

Postojeće mjere: Zakon o proizvodnji eksploziva (Zakon br. 145 iz 1953.), članak 5.
Zakon o deviznom poslovanju i stranoj trgovini (Zakon br. 228 iz 1949.), članci 27. i 30.
Odluka kabineta o izravnim stranim ulaganjima (Odluka kabineta br. 261 iz 1980.), članci 3. i 5.

6	Sektor:	Informacijske i komunikacijske usluge	
	Podsektor:	Sektor radiodifuzije	
	Industrijska klasifikacija:	JSIC 380	Poduzeća koja se bave administrativnim ili dodatnim gospodarskim djelatnostima
		JSIC 381	Javna radiodifuzija, osim kablovske televizije
		JSIC 382	Privatna radiodifuzija, osim kablovske televizije
		JSIC 383	Kablovska televizija
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.)	
		Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.)	
		Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.)	
		Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata (članak 8.11.)	

Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> 1. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja ili pružanje usluga u sektoru radiodifuzije. 2. Za potrebe ove rezerve „radiodifuzija” znači prijenos telekomunikacija u cilju neposrednog javnog prijema (članak 2. stavak 1. Zakona o radiodifuziji) te ne uključuje usluge na zahtjev, uključujući one pružene putem interneta.
Postojeće mjere:	Zakon o deviznom poslovanju i stranoj trgovini (Zakon br. 228 iz 1949.), članak 27. Odluka kabineta o izravnim stranim ulaganjima (Odluka kabineta br. 261 iz 1980.), članak 3. Zakon o radiju (Zakon br. 131 iz 1950.), članak 2. Zakon o radiodifuziji (Zakon br. 132 iz 1950.), članci 2. i 5. – 8.

7	Sektor:	Podrška u obrazovanju i učenju	
	Podsektor:	Usluge osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja	
	Industrijska klasifikacija:	JSIC 811	Dječji vrtići
		JSIC 812	Osnovne škole
		JSIC 813	Niži razredi srednje škole
		JSIC 814	Viši razredi srednje škole i srednje škole
		JSIC 815	Škole za osobe s posebnim potrebama
		JSIC 819	Integrirani centri za rani i predškolski odgoj i obrazovanje
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.)	
		Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.)	

- Opis: Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama
Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja ili pružanje usluga u sektoru osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja.
- Postojeće mjere: Temeljni zakon o obrazovanju (Zakon br. 120 iz 2006.), članak 6.
Zakon o školskom obrazovanju (Zakon br. 26 iz 1947.), članak 2.
Zakon o privatnim školama (Zakon br. 270 iz 1949.), članak 3.
Zakon o poboljšanju sveobuhvatnih usluga povezanih s obrazovanjem predškolske djece, skrbi za djecu itd. (Zakon br. 77 iz 2006.)

8	Sektor:	Energetika														
	Podsektor:	Sektor opskrbe električnom energijom Sektor opskrbe plinom Industrija nuklearne energije														
	Industrijska klasifikacija ¹ :	<table><tr><td>JSIC 0519*1</td><td>Vađenje raznih metalnih ruda</td></tr><tr><td>JSIC 2391</td><td>Nuklearno gorivo</td></tr><tr><td>JSIC 281*2</td><td>Elektronički uređaji</td></tr><tr><td>JSIC 282*2</td><td>Elektronički dijelovi</td></tr><tr><td>JSIC 289*2</td><td>Razni elektronički dijelovi, uređaji i elektronički krugovi</td></tr><tr><td>JSIC 291*2</td><td>Uređaji za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije</td></tr><tr><td>JSIC 292*2</td><td>Industrijski električni uređaji</td></tr></table>	JSIC 0519*1	Vađenje raznih metalnih ruda	JSIC 2391	Nuklearno gorivo	JSIC 281*2	Elektronički uređaji	JSIC 282*2	Elektronički dijelovi	JSIC 289*2	Razni elektronički dijelovi, uređaji i elektronički krugovi	JSIC 291*2	Uređaji za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije	JSIC 292*2	Industrijski električni uređaji
JSIC 0519*1	Vađenje raznih metalnih ruda															
JSIC 2391	Nuklearno gorivo															
JSIC 281*2	Elektronički uređaji															
JSIC 282*2	Elektronički dijelovi															
JSIC 289*2	Razni elektronički dijelovi, uređaji i elektronički krugovi															
JSIC 291*2	Uređaji za proizvodnju, prijenos i distribuciju električne energije															
JSIC 292*2	Industrijski električni uređaji															

¹ Zvezdica (*1) uz broj JSIC-a označava da su djelatnosti obuhvaćene rezervom pod tim brojem ograničene na nuklearne materijale. Zvezdica (*2) uz brojeve JSIC-a označava da su djelatnosti obuhvaćene rezervom pod tim brojevima ograničene na industriju nuklearne energije.

JSIC 2952*2	Primarne baterije (suhe i vlažne)
JSIC 296*2	Elektronička oprema
JSIC 297*2	Električni mjerni instrumenti
JSIC 299*2	Razna električna strojna oprema i materijali
JSIC 30*2	Proizvodnja elektroničke informacijske i komunikacijske opreme
JSIC 313*2	Brodogradnja i popravak brodova te motori plovila
JSIC 3159*2	Razni industrijski kamioni te dijelovi i pribor
JSIC 3199*2	Prijevozna oprema, d. n.
JSIC 33	Proizvodnja, prijenos i distribucija električne energije
JSIC 34	Proizvodnja i distribucija plina
JSIC 8899*2	Djelatnosti odlaganja otpada, d. n.
JSIC 9011*2	Servisne radionice za sve strojeve, osim građevinskih i rudarskih
JSIC 902*2	Servisne radionice za električne strojeve, aparate, uređaje i opremu

Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.) Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.) Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.) Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata (članak 8.11.) ¹ Tretman najpovlaštenije nacije (članak 8.17.)
Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja ili pružanje usluga u sektoru energetike navedenom pod elementom „podsektor”.
Postojeće mjere:	Zakon o deviznom poslovanju i stranoj trgovini (Zakon br. 228 iz 1949.), članci 27. i 30. Odluka kabineta o izravnim stranim ulaganjima (Odluka kabineta br. 261 iz 1980.), članci 3. i 5. Zakon o poslovanju u području električne energije (Zakon br. 170 iz 1964.), članak 5. Zakon o plinskom poslovanju (Zakon br. 51 iz 1954.), članak 5. Zakon o konačnom odlaganju određenog radioaktivnog otpada (Zakon br. 117 iz 2000.), poglavlje 5.

¹ U pogledu obveze iz članka 8.11. ta se rezerva primjenjuje samo na mjere koje nisu nespojive s obvezama iz Sporazuma o mjerama ulaganja povezanim s trgovinom.

9	Sektor:	Financijske usluge
	Podsektor:	Bankarske i ostale financijske usluge (osim osiguranja)
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članak 8.15.) Nacionalni tretman (članak 8.16.)
	Opis:	<u>Prekogranična trgovina uslugama</u> Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na prekograničnu trgovinu financijskim uslugama za bankarske i ostale financijske usluge, osim sljedećih usluga navedenih u točkama od (a) do (d), pružene u obliku definiranom u članku 8.2. točki (d) podtočki i., te sljedećih usluga navedenih u točki (e), pruženih u obliku definiranom u članku 8.2. točki (d) podtočki ii.¹: (a) transakcije s financijskim institucijama i drugim subjektima u Japanu povezane s vrijednosnim papirima, kako je propisano relevantnim zakonima i propisima Japana;

¹ U pogledu točaka od (a) do (d) ove rezerve, Japan može zatražiti registraciju ili odobrenje pružatelja prekograničnih financijskih usluga Europske unije i financijskih instrumenata.

- (b) prodaja korisnikove potvrde o investicijskom fondu i sigurnosti ulaganja, putem investicijskih društava u Japanu¹;
- (c) sljedeće usluge u okviru zajedničkog investicijskog programa:
 - i. investicijsko savjetovanje; i
 - ii. usluge upravljanja portfeljem, isključujući sljedeće:
 - (A) usluge upravitelja; i
 - (B) usluge skrbništva i usluge izvršenja koje nisu povezane s upravljanjem zajedničkim investicijskim programom².
- (d) pružanje i prijenos financijskih informacija te obrada financijskih podataka kako je opisano u članku 8.59. točki (a) podtočki ii.(K) te savjetodavne i druge pomoćne usluge, osim posredovanja, povezane s bankarskim i ostalim financijskim uslugama kako je opisano u članku 8.59. točki (a) podtočki ii.(L); i
- (e) usluge kako su opisane u članku 8.59. točki (a) podtočki ii.

Postojeće mjere: Zakon o financijskim instrumentima i burzama (Zakon br. 25 iz 1948.), članci 29., 29.-2 i 61.

¹ Nuđenje usluga obvezno provode investicijska društva u Japanu.

² Izraz „zajednički investicijski program” u ovoj rezervi tumači se kao poslovni subjekt u području financijskih instrumenata angažiran na poslovima upravljanja ulaganjima u okviru Zakona o financijskim instrumentima i burzama (Zakon br. 25 iz 1948.).

10	Sektor:	Financijske usluge
	Podsektor:	Osiguranje i usluge povezane s osiguranjem
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članak 8.15.) Nacionalni tretman (članak 8.16.)
	Opis:	<u>Prekogranična trgovina uslugama</u> Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na prekograničnu trgovinu financijskim uslugama za osiguranje i uslugama povezanim s osiguranjem, osim sljedećih usluga, neovisno o tome pruža li ih pružatelj financijskih usluga iz Europske unije s poslovnim nastanom na području Europske unije, za svoj račun, putem posrednika ili kao posrednik, u oblicima definiranim u članku 8.2. točki (d) podtočkama i. i ii. ¹ :

¹ Usluge posredovanja u osiguranju mogu se pružiti samo za ugovore o osiguranju za koje je dopušteno pružanje tih usluga u Japanu.

- (a) osiguranja od rizika povezanih sa sljedećim:
 - i. pomorskim prijevozom, komercijalnim zrakoplovstvom te lansiranjem svemirskih letjelica i tereta (uključujući satelite), s osiguranjem koje pokriva sve ili samo dio navedenog: robu koja se prevozi, vozilo koje prevozi robu i svaku odgovornost koja proizlazi iz toga; i
 - ii. robom u međunarodnom provozu; i
- (b) reosiguranje, retrocesiju i pomoćne osigurateljne usluge iz članka 8.59. točke (a) podtočke i.(D).

Postojeće mjere: Zakon o djelatnostima osiguranja (Zakon br. 105 iz 1995.), članci 185., 186., 275., 276., 277., 286. i 287.

Odluka kabineta o provedbi Zakona o djelatnostima osiguranja (Odluka kabineta br. 425 iz 1995.), članci 19. i 39.-2

Ministarski pravilnik o provedbi Zakona o djelatnostima osiguranja (Ministarski pravilnik Ministarstva financija br. 5 iz 1996.), članci 116. i 212.-6

11	Sektor:	Ribarstvo i usluge povezane s ribarstvom	
	Podsektor:	Ribarstvo u teritorijalnome moru, unutarnjim vodama, isključivom gospodarskom pojasu i epikontinentalnom pojasu	
	Industrijska klasifikacija:	JSIC 031	Morsko ribarstvo
		JSIC 032	Ribarstvo unutarnjih plovni putova
		JSIC 041	Morska akvakultura
		JSIC 042	Akvakultura unutarnjih plovni putova
		JSIC 8093	Vodiči za područje rekreacijskog ribolova
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.)	
		Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.)	
		Tretman najpovlaštenije nacije (članci 8.9. i 8.17.)	
		Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.)	
		Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata (članak 8.11.)	
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u>	
		1. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja ili pružanje usluga u području ribarstva u teritorijalnome moru, unutarnjim vodama, isključivom gospodarskom pojasu i epikontinentalnom pojasu Japana.	

2. Za potrebe ove rezerve pojam „ribarstvo” znači ulov i uzgoj vodenih resursa, uključujući sljedeće usluge povezane s ribarstvom:
- (a) istraživanje vodenih resursa koje ne uključuje ulov tih resursa;
 - (b) mamljenje vodenih resursa;
 - (c) konzerviranje i prerada ulova ribe;
 - (d) prijevoz ulova ribe i ribljih proizvoda; i
 - (e) opskrba drugih plovila koja se upotrebljavaju za ribarstvo.

Postojeće mjere: Zakon o deviznom poslovanju i stranoj trgovini (Zakon br. 228 iz 1949.), članak 27.

 Odluka kabineta o izravnim stranim ulaganjima (Odluka kabineta br. 261 iz 1980.), članak 3.

 Zakon o reguliranju ribolovnih aktivnosti stranih državljana (Zakon br. 60 iz 1967.), članci 3., 4. i 6.

 Zakon o ostvarivanju suverenih prava u pogledu ribolova u isključivim gospodarskim pojasevima (Zakon br. 76 iz 1996.), članci 4., 5., 7., 8., 9., 10., 11., 12. i 14.

12	Sektor:	Zemljišne transakcije
	Podsektor:	
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članak 8.7.) Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.) Tretman najpovlaštenije nacije (članci 8.9. i 8.17.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> 1. U pogledu stjecanja ili najma zemljišta u Japanu, zabrane ili ograničenja mogu se nametnuti Odlukom kabineta o stranim državljanima ili pravnim osobama, u slučaju da su za japanske državljane ili pravne osobe uvedene istovjetne ili slične zabrane ili ograničenja u stranoj zemlji. 2. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na stjecanje poljoprivrednog zemljišta u Japanu¹.
	Postojeće mjere:	Zakon o vlasništvu stranaca nad zemljištem (Zakon br. 42 iz 1925.), članak 1. Zakon o poljoprivrednom zemljištu (Zakon br. 229 iz 1952.), članci 2., 3., 6. i 7.

¹ Obveza iz članka 8.7. propisana je u ovoj rezervi isključivo radi zadržavanja prava na donošenje ili provođenje mjera koje se odnose na stjecanje poljoprivrednog zemljišta u Japanu. U pogledu stjecanja poljoprivrednog zemljišta u Japanu mogu se uvesti isključivo mjere koje nisu u skladu s obvezom iz članka 8.7.

13	Sektor:	Usluge provedbe zakona i izvršavanja kazni i socijalne usluge
	Podsektor:	
	Industrija	
	Klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.) Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.) Tretman najpovlaštenije nacije (članci 8.9. i 8.17.) Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.) Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata (članak 8.11.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja ili pružanje usluga u području provedbe zakona i izvršavanja kazni te u području socijalnih usluga čije je uvođenje ili daljnje pružanje u javnom interesu: sigurnost ili osiguranje dohotka, socijalna sigurnost ili osiguranje, socijalna skrb, javno osposobljavanje, zdravlje, skrb za djecu i javna stanogradnja.
	Postojeće mjere:	

14	Sektor:	Pružanje zaštitarskih usluga
	Podsektor:	
	Industrijska klasifikacija:	JSIC 923 Zaštitarske usluge
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.) Nacionalni tretman (članak 8.16.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na pružanje zaštitarskih usluga.
	Postojeće mjere:	Zakon o zaštitarskim djelatnostima (Zakon br. 117 iz 1972.), članci 4. i 5.

15	Sektor:	Svi sektori
	Podsektor:	
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Tretman najpovlaštenije nacije (članci 8.9. i 8.17.)

Opis:

Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

1. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere kojima se dodjeljuje nepovoljnije postupanje u pogledu usluga, pružatelja usluga, obuhvaćenih poduzeća ili poduzetnika iz Europske unije u bilo kojoj mjeri u odnosu na postupanje Japana u pogledu usluga, pružatelja usluga, poduzeća ili poduzetnika treće zemlje, uz uvjet da se Japan obveže osigurati postupanje u pogledu usluga, pružatelja usluga, poduzeća ili poduzetnika treće zemlje u skladu sa svim bilateralnim ili multilateralnim sporazumima koji su na snazi ili potpisani prije dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, osim Sporazuma o TPP-u¹ (takav se bilateralni ili multilateralni sporazum opisan u ovoj rezervi dalje u tekstu naziva „postojeći sporazum”).

¹ Za potrebe ove rezerve „Sporazum o TPP-ju” znači Sporazum o transpacifičkom partnerstvu potpisan u Aucklandu 4. veljače 2016. ili bilo koji drugi međunarodni sporazum povezan s uslugama i ulaganjima kojim se:

- (a) za usluge, pružatelje usluga, poduzeća i poduzetnike osigurava bitno istovjetna liberalizacija i zaštita kao u sklopu Sporazuma o transpacifičkom partnerstvu potpisanog u Aucklandu 4. veljače 2016.; i
- (b) potpisale su ga sve sljedeće države: Japan, Australija, Novi Zeland, Peru, Singapur, Malezija, Vijetnam, Kanada, Meksiko, Brunej Darussalam i Čile.

2. Ne dovodeći u pitanje pravo Japana iz stavka 1., uz uvjet da je Sporazum o TPP-u na snazi na datum stupanja na snagu ovog Sporazuma ili prije tog datuma, u pogledu postupanja u odnosu na usluge, pružatelje usluga, poduzeća ili poduzetnike člana TPP-a¹ na temelju Sporazuma o TPP-u, neovisno o tome je li Japan postao, ostaje li ili prestaje biti stranka u bilo kojem od postojećih sporazuma, postupanje koje nije nepovoljnije od postupanja Japana u odnosu na usluge, pružatelje usluga, obuhvaćena poduzeća ili poduzetnike iz Europske unije u sličnim okolnostima².

¹ Za potrebe ove rezerve „član TPP-a” znači bilo koja država ili zasebno carinsko područje za koje Sporazum o TPP-ju stupa na snagu.

² Podrazumijeva se da ova rezerva ne uključuje kasnija preispitivanja, izmjene ili liberalizaciju u okviru tih sporazuma, u mjeri u kojoj se svako postupanje u pogledu usluga, pružatelja usluga, poduzeća ili poduzetnika iz treće zemlje na temelju postojećeg sporazuma iz stavka 1. iznova odobrava kao posljedica navedenih kasnijih preispitivanja, izmjena ili liberalizacije.

3. Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere kojima se osigurava različito postupanje prema određenim zemljama u skladu s bilo kojim bilateralnim ili multilateralnim sporazumom, osim postojećeg sporazuma i Sporazuma o TPP-u, uključujući:
 - (a) ribarstvo; ili
 - (b) pomorska pitanja, uključujući spašavanje.

Postojeće mjere:

16	Sektor:	Poljoprivreda
	Podsektor:	Uzgoj goveda za proizvodnju mlijeka Uzgoj goveda za proizvodnju mesa
	Industrijska klasifikacija:	JSIC 0121 Uzgoj goveda za proizvodnju mlijeka JSIC 0122 Uzgoj goveda za proizvodnju mesa
	Predmetne obveze:	Pristup tržištu (članak 8.7.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja</u> Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na ulaganja u sektoru uzgoja goveda za proizvodnju mlijeka i goveda za proizvodnju mesa.
	Postojeće mjere:	Zakon o promicanju uzgoja goveda za proizvodnju mlijeka i mesa (Zakon br. 182 iz 1954.), članak 10.

17	Sektor:	Usluge prijevoza/poslovne usluge
	Podsektor:	Zračni prijevoz
	Industrijska klasifikacija:	
	Predmetne obveze:	Tretman najpovlaštenije nacije (članci 8.9. i 8.17.)
	Opis:	<u>Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama</u> Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere u skladu sa svim bilateralnim ili multilateralnim sporazumima povezanim sa zrakoplovstvom u pogledu usluga iz članka 8.6. stavka 2. točke (b) podtočaka od i. do iv. i članka 8.14. stavka 2. točke (b) podtočaka od i. do iv.
	Postojeće mjere:	

18 Sektor: Prijevoz

Podsektor:

Industrijska
klasifikacija:

Predmetne
obveze:

Pristup tržištu (članci 8.7. i 8.15.)
Nacionalni tretman (članci 8.8. i 8.16.)
Tretman najpovlaštenije nacije (članci 8.9. i 8.17.)
Viša uprava i upravni odbori (članak 8.10.)
Zabrana zahtjeva u pogledu rezultata (članak 8.11.)

Opis:

Liberalizacija ulaganja i prekogranična trgovina uslugama

Japan zadržava pravo donositi ili provoditi mjere koje se odnose na usluge vodnog prijevoza uključujući kabotažu, usluge zakupa ili najma brodova za vodni prijevoz i pomoćne usluge za vodni prijevoz.

Za potrebe ove rezerve oceanski prijevoz (JSIC 451) i obalni prijevoz (JSIC 452) isključeni su iz usluga vodnog prijevoza.

Postojeće mjere:
